

ŠIAULIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBA

SPRENDIMAS

DĖL ŠIAULIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PLANO 2017 METAMS PATVIRTINIMO

2017 m. vasario 21 d. Nr. T-48

Šiauliai

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 12 ir 22 punktais, 16 straipsnio 2 dalies 40 punktu, Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo 13 straipsnio 3 dalimi, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. lapkričio 15 d. nutarimu Nr. 1132 „Dėl Socialinių paslaugų planavimo metodikos patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. balandžio 12 d. įsakymu Nr. A1-104 „Dėl Socialinių paslaugų plano formos ir Socialinių paslaugų efektyvumo vertinimo kriterijų patvirtinimo“, Šiaulių rajono savivaldybės taryba n u s p r e n d ž i a:

Patvirtinti Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų planą 2017 metams (pridedama).

Šis sprendimas skelbiamas Teisės aktų registre ir gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Savivaldybės meras

Antanas Bezaras

ŠIAULIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PLANAS 2017 METAMS

I SKYRIUS IVADAS

Bendra informacija

Siekiant efektyvesnio socialinių paslaugų organizavimo ir teikimo, remiantis Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo 13 straipsnio 3 punktu, Šiaulių rajono savivaldybė kasmet sudaro ir tvirtina socialinių paslaugų planą. Socialinių paslaugų planavimas rajono savivaldybėje – būtinybė nuosekliai ir veiksmingai planuoti socialines paslaugas rajone, stengtis padaryti jas kaip galima tikslesnes, labiausiai atitinkančias susiformavusios vietos bendruomenės lūkesčius ir efektyviai sprendžiančias iškilusias socialines problemas. Tai būtina priemonė siekiant strateginių rajono plėtros tikslų. Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų planas (toliau – planas) 2017 metams parengtas, vadovaujantis:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. lapkričio 15 d. nutarimu Nr. 1132 „Dėl Socialinių paslaugų planavimo metodikos patvirtinimo“;

2. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. balandžio 12 d. įsakymu Nr. A1-104 „Dėl Socialinių paslaugų plano formos ir Socialinių paslaugų efektyvumo vertinimo kriterijų patvirtinimo“.

Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų plano tikslai atitinka Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos tikslą: „Siekti efektyvios socialinės apsaugos bei užtikrinti socialiai pažeidžiamų gyventojų grupių socialinę integraciją“. Jis yra orientuotas į šeimos stiprinimą, skurdo bei socialinės atskirties mažinimą. Socialinių paslaugų planas atitinka Šiaulių rajono savivaldybės strateginės plėtros plano 2017–2023 metams tikslus ir veiklos priemones, kurias įgyvendinus, pagerės neįgaliųjų bei senyvo amžiaus asmenų, vaikų, netekusių tėvų globos bei asmenų, patyrusių socialinę riziką, integracija į visuomenę.

Identifikuojant Šiaulių rajono savivaldybės pagrindines socialines problemas, vadovautasi Lietuvos statistikos departamento duomenimis, Šiaulių teritorinės darbo biržos, Savivaldybės administracijos struktūrinių padalinių ir įstaigų, kitų įstaigų bei organizacijų, teikiančių socialines paslaugas, pateikta informacija.

Socialinių paslaugų teikimo ir plėtros tikslas

Socialinės paslaugos – tai socialinė pagalba, kurią gali gauti įvairaus amžiaus bei skirtingų socialinių grupių asmenys: tėvų globos netekę vaikai, socialinės rizikos vaikai ir jų šeimos, neįgalūs vaikai ir jų šeimos, suaugę neįgalūs asmenys ir jų šeimos, socialinės rizikos asmenys ir jų šeimos, socialinės rizikos šeimos, vieniši asmenys, benamiai ir kt. Šalyje socialinių paslaugų poreikis auga – visuomenė sensta, daugėja socialiai pažeidžiamų gyventojų. Todėl svarbu, kad būtų užtikrintas tikslingų ir veiksmingų socialinių paslaugų teikimas, suteiktos reikiamos kokybiškos socialinės paslaugos gyventojams.

Pagrindinis socialinių paslaugų teikimo ir plėtros tikslas – sudaryti sąlygas asmeniui (šeimai) ugdyti ar stiprinti gebėjimus ir galimybes spręsti savo socialines problemas, palaikyti socialinius ryšius su visuomene, taip pat padėti įveikti socialinę atskirtį. Bendrieji tikslai ir socialinių paslaugų teikimo organizavimas turi būti orientuoti į:

- gerai suplanuotas, realius bendruomenės poreikius ir finansines galimybes atitinkančias ir visoms (ypač labiausiai pažeidžiamoms) socialinės rizikos grupėms prieinamas socialines paslaugas kaip socialinės atskirties mažinimo veiksnį;

- bendruomenių ir nevyriausybinių organizacijų partnerystės su valstybės ir savivaldybės institucijomis stiprinimą bei dalyvavimo socialinėje veikloje aktyvinimą;

- persiorientavimą nuo stacionarių link kokybiškai ir kompleksiškai teikiamų nestacionarių socialinių paslaugų teikimo;
- į prevenciją, kompleksiškai teikiamas paslaugas šeimoms;
- į krizinių situacijų prevenciją, sukuriant krizių įveikimo pagalbos sistemą;
- pagalbos į namus seniems ir neįgaliems asmenims bei socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo namuose socialinės rizikos šeimoms ir jose gyvenantiems vaikams paslaugų teikimo apimčių didinimą;
- vaikų, likusių be tėvų globos, globos ir įvaikinimo skatinimą.

Socialinių paslaugų plano rengėjai

1 lentelė

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Darbovietė	Pareigos
1.	Ingrida Venciuvienė	Šiaulių rajono savivaldybės administracija	Administracijos direktoriaus pavaduotoja
2.	Irena Simanauskienė	Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius	Vedėja
2.	Silva Timinskienė	Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius	Vedėjo pavaduotoja
3.	Virginija Kutkevičienė	Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius	Vyresnioji specialistė
4.	Ineta Navickaitė	Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Investicijų ir projektų valdymo skyrius	Vyresnioji specialistė
5.	Aldona Šidlauskienė	Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Būhalterinės apskaitos skyrius	Vyresnioji buhalterė
Rengiant planą dalyvavo:			
1.	Aldona Laukienė	Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos skyrius	Vedėja
2.	Rasa Sabaliauskienė	Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų centras	Direktorė
3.	Feliksas Rudzinskas	Kuršėnų vaikų globos namai	Direktorius
4.	Virginija Norvaišienė	VšĮ Dienos centras sutrikusio intelekto asmenims	Direktorė
5.	Jolanta Baškienė	Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Meškuičių seniūnija	Seniūnė
6.	Lina Lukytė	Tarptautinė žmogaus gerovės asociacija	Projektų vadovė
7.	Doc. dr. Daiva Alifanovienė	Šiaulių universiteto Sveikatos ir socialinės gerovės katedra	Lektorė
8.	Odeta Šapalytė	Šiaulių universiteto Sveikatos ir socialinės gerovės katedra	Lektorė

II SKYRIUS BŪKLĖS ANALIZĖ

Bendra informacija apie Šiaulių rajono savivaldybę

Šiaulių rajonas yra išsidėstęs Lietuvos šiaurės vakarų dalyje – Rytų Europos lygumos pakraštyje, Lietuvos vidurio žemumoje. Šiaulių rajono savivaldybės teritorija žiedu juosia Šiaulių regiono centrą – Šiaulių miestą. Šiaulių rajonas ribojasi su 6 kitais administraciniais vienetais: šiaurės vakaruose su Akmenės, šiaurės rytuose – Joniškio, vakaruose – Telšių, pietvakariuose – Kelmės, pietryčiuose – Radviliškio, rytuose – Pakruojo rajonais.

Šiaulių rajono savivaldybės plotas – 1 807 km², ir jie sudaro 2,77 proc. Lietuvos teritorijos. Rajono teritorija yra suskirstyta į 11 seniūnijų: Bubių, Ginkūnų, Gruzdžių, Kairių, Kuršėnų kaimiškąją, Kuršėnų miesto, Kužių, Meškuičių, Raudėnų, Šakynos, Šiaulių kaimiškąją.

Šiaulių rajono savivaldybės seniūnijos

Šaltinis: www.wikipedia.org

Gyventojų skaičius Šiaulių rajono savivaldybėje 2016 m. pradžioje siekė 41,5 tūkst. gyventojų. Vakarinėje rajono dalyje gyvena pietų žemaičiai varniškiai, o didžiojoje dalyje – vakarų aukštaičiai šiauliškiai. Vienintelis Šiaulių rajono miestas – Kuršėnai, kuriame gyvena 11,2 tūkst. gyventojų (2016 m. pradžios duomenys). Nuo Šiaulių Kuršėnų miestas yra nutolęs per 25 km. Kuršėnų miestas išsidėstęs abipus Ventos upės, prie Šiaulių–Palangos plento ir svarbios geležinkelio atšakos, vedančios į Vilnių, Klaipėdą ir Mažeikius. Miesto plotas – 1 192 ha. Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje yra įsikūrę 7 miesteliai (Bazilionai, Gruzdžiai, Kairiai, Kurtuvėnai, Kužiai, Meškuičiai ir Šakyna) ir 579 kaimai, iš kurių stambesni yra Aukštelkė, Bridai, Bubiai, Drąsučiai, Ginkūnai, Naisiai, Raudėnai, Verbūnai, Varputėnai.

Savivaldybės socialinės ekonominės ir demografinės situacijos įvertinimas

Šiaulių rajono savivaldybės gyventojų skaičius ir sudėtis

2 lentelė

Eil. Nr.	Rodiklis	Gyventojų (šeimų) skaičius
1.	Vidutinis metinis gyventojų skaičius, iš jų:	41552
1.1.	<i>mieste</i>	11175
1.2.	<i>kaimė</i>	30359
2.	Iš bendro gyventojų skaičiaus:	
2.1.	<i>pensinio amžiaus gyventojai</i>	9950

Eil. Nr.	Rodiklis	Gyventojų (šeimų) skaičius
2.2.	<i>vaikai</i>	7310
2.3.	<i>vaikai su negalia</i>	302
2.4.	<i>socialinės rizikos vaikai</i>	35
3.	Socialinės rizikos šeimos	168
3.1.	<i>vaikų skaičius jose</i>	358
4.	Globojamų vaikų skaičius, iš jų:	209
4.1.	<i>vaikai globojami šeimynose</i>	33
4.2.	<i>vaikai globojami šeimose</i>	110
4.3.	<i>institucinė vaikų globa, iš jų:</i>	66
4.3.1.	<i>savivaldybės globos įstaigose</i>	54
4.3.2.	<i>valstybinėse globos įstaigose</i>	6
4.3.3.	<i>kitų savivaldybių globos įstaigose</i>	6

Demografinė situacija

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, vidutinis metinis gyventojų skaičius 2016 m. Šiaulių rajono savivaldybėje siekė 41 552 (15,0 proc. Šiaulių apskrities ir 1,4 proc. šalies gyventojų). Lyginant 2012 m. ir 2016 m. duomenis, vidutinis Šiaulių rajono savivaldybės gyventojų skaičius sumažėjo 3,5 proc., kai šalyje gyventojų skaičiaus mažėjimas siekė 4 proc., o Šiaulių apskrityje - 6,6 proc. Tai rodo, kad analizuojamu laikotarpiu neigiamas gyventojų skaičiaus pokytis Šiaulių rajono savivaldybėje buvo didesnis negu šalyje, bet mažesnis, nei Šiaulių apskrityje.

Šiaulių rajono savivaldybėje yra įsikūręs vienas miestas – Kuršėnai, kuriame 2016 m. gyveno 11 175 gyventojai (55 asm. mažiau, nei metų pradžioje), šis skaičius sudarė 26,8 proc. Šiaulių rajono savivaldybės gyventojų. Nuo 2012 m. Kuršėnų miesto gyventojų skaičius sumažėjo 4,4 proc. mieste ir kaime gyvenančių gyventojų santykis Šiaulių rajono savivaldybėje 2016 m. siekė atitinkamai 26,8 proc. ir 73,2 proc., kai šalyje šis santykis buvo 67,1 proc. ir 32,9 proc., o Šiaulių apskrityje – 62,8 proc. ir 37,2 proc., todėl Šiaulių rajono savivaldybę galima vadinti kaimiškąja savivaldybe.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, gyventojų tankis (gyventojų skaičius viename km²) Šiaulių rajono savivaldybėje 2016 m. siekė 23,0 (Šiaulių apskrityje – 31,7, Lietuvoje – 43,6). Lyginant su bendrais Lietuvos ir Šiaulių regiono rodikliais pastebima, kad nuo 2015 m. gyventojų tankis Šiaulių rajone sumažėjo vos 0,4 proc, kai tuo tarpu regiono ir šalies gyventojų tankis mažėjo atitinkamai 3,9 ir 2,5 procento.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2016 m. pradžioje Šiaulių rajono savivaldybėje gyveno 6 167 0-15 metų amžiaus gyventojai. Jie sudarė 14,9 proc. visų savivaldybės gyventojų. 2012 m. pradžioje Šiaulių rajono savivaldybėje 0-15 metų amžiaus gyventojai sudarė 16,3 proc., tai rodo, kad per analizuojamą laikotarpį 0-15 metų amžiaus gyventojų dalis Šiaulių rajono savivaldybėje sumažėjo 1,4 procentinio punkto. 2016 m. pradžioje Lietuvoje ir Šiaulių apskrityje šios amžiaus grupės gyventojai sudarė didesnę dalį (atitinkamai 15,7 ir 15,2 proc.), nuo 2012 m. šie rodikliai sumažėjo 0,3 (Lietuvoje) ir 0,8 (Šiaulių apskrityje) procentinio punkto.

Darbingo amžiaus gyventojai 2016 m. pradžioje sudarė 62,1 proc. (25 804 gyventojai) visų Šiaulių rajono savivaldybės gyventojų. Lyginant 2012 m. ir 2016 m. duomenis, darbingo amžiaus gyventojų dalis bendrame Šiaulių rajono savivaldybės gyventojų skaičiuje, padidėjo 1,3 procentinio punkto, o bendras darbingo amžiaus gyventojų skaičius sumažėjo 2,2 proc. 2016 m. darbingo amžiaus

gyventojų dalis Šiaulių rajono savivaldybėje buvo didžiausia, lyginant su kitomis Šiaulių apskrities savivaldybėmis bei viršijo Šiaulių apskrities (61,1 proc.) ir Lietuvos (62,0 proc.) rodiklius.

2016 m. pradžioje Šiaulių rajono savivaldybėje gyveno 9 550 pensinio amžiaus gyventojų (jų dalis bendrame gyventojų skaičiuje siekė 23,0 proc.). 2012-2015 m. laikotarpiu pensinio amžiaus gyventojų skaičius savivaldybėje padidėjo 0,1 procentinio punkto (2012 m. pradžioje pensinio amžiaus gyventojai sudarė 22,9 proc. Šiaulių rajono savivaldybės gyventojų), Lietuvoje per šį laikotarpį analizuojamas rodiklis sumažėjo 0,1 proc. punkto, o Šiaulių apskrityje - padidėjo 0,3 proc. punkto. Šiaulių apskrityje pensinio amžiaus gyventojai 2016 m. pradžioje sudarė 23,7 proc., šalyje - 22,3 proc. visų gyventojų.

Gyventojų socialinių paslaugų poreikius sąlygojantys veiksniai

Socialinių paslaugų poreikis ir socialinių paslaugų tinklo kūrimas priklauso nuo išorinių ir vidinių veiksnių.

Išoriniai veiksniai. Socialinių paslaugų poreikio tinklo plėtojimui įtakos turi politiniai veiksmai ir pokyčiai, veikiančios socialinės apsaugos politiką Lietuvoje, Lietuvos Respublikos įstatymai, Vyriausybės nutarimai ir kiti teisės aktai, reglamentuojantys socialinę apsaugą. Socialinių paslaugų įstatymu didelis dėmesys skiriamas socialinių paslaugų infrastruktūrai, efektyvesniam socialinės globos organizavimui, paslaugų kokybei ir kt. Socialinių paslaugų planavimo objektas yra socialinės paslaugos, kurias savivaldybė planuoja savo teritorijos gyventojams ir kurių teikimą finansuoja iš savo biudžeto bei valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams. Planas rengiamas atsižvelgiant į 2014–2020 metų nacionalinės pažangos programoje bei Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2016–2018 metų strateginiame veiklos plane keliamus uždavinius bei tikslus:

- siekti vaiko ir šeimos gerovės;
- didinti viešųjų paslaugų prieinamumą;
- didinti bendruomeninių ir nevyriausybinų organizacijų vaidmenį;
- teikti integralios pagalbos (dienos socialinės globos ir slaugos) paslaugas;
- vykdyti socialinių paslaugų plėtrą;
- įgyvendinti šeimos gerovės ir vaiko teisių apsaugos politiką.

Vidiniai veiksniai. Ekonominiu požiūriu Šiaulių rajonas turi keletą strateginių pranašumų. Vienu iš svarbiausių pranašumų laikoma palanki geografinė padėtis – rajonas supa vieną iš didžiausių Lietuvos miestų, turinčių ekonominio-socialinio vystymosi potencialą. Miestą kertantys ar netoli jo praeinantys strategiškai svarbūs keliai ne tik yra svarbus bendrosios infrastruktūros elementas, bet ir gali būti rajono ekonominės veiklos traukos centru.

Kaip ir kitų šalies savivaldybių, Šiaulių rajono savivaldybės gyventojų socialinių paslaugų poreikį sąlygoja panašūs veiksniai: visuomenės senėjimas, negalia, emigracija, socialinė rizika, nedarbas.

Visuomenės senėjimas. Svarbus rodiklis, apibūdinantis visuomenės senėjimą, yra demografinis senatvės koeficientas. **Tai yra** pagyvenusių (60 metų ir vyresnio amžiaus) žmonių skaičius, tenkantis šimtui vaikų iki 15 metų amžiaus.

2012-2016 m. laikotarpiu šalyje demografinės senatvės koeficientas (DSK) padidėjo 5,7 proc., Šiaulių apskrityje - 10,8 proc., Šiaulių rajono savivaldybėje - 14,4 proc. 2016 m. Šiaulių rajono savivaldybėje DSK (143) buvo didesnis nei visos šalies (129). Lyginant su Šiaulių apskritimi (144), šis rodiklis buvo šiek tiek mažesnis, tačiau viršijo Šiaulių miesto (130) ir Radviliškio rajono savivaldybių (138) DSK.

Senyvo amžiaus asmenys yra viena iš gausiausių ir labiausiai pažeidžiamų asmenų grupių, kurioms socialinių paslaugų poreikis nuolat didėja. Šią socialinę grupę veikia įvairūs veiksniai:

pasitraukimas iš darbinės veiklos, sumažėjusios galimybės savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimos) gyvenimu ir dalyvauti visuomeniniame gyvenime, sveikatos problemos, negalia, našlystė, dezorientacija greitai besikeičiančioje aplinkoje. Ženkliai sumažėjus pajamoms ir nuolat augant būtiniausių produktų kainoms bei didėjant papildomoms išlaidoms (gydymas, vaistai ir kt.) mažėja senyvo amžiaus asmenų pragyvenimo lygis. Spartus visuomenės senėjimo procesas, ilgėjanti vidutinė gyvenimo trukmė, pablogėjusios socialinės ekonominės sąlygos, lemia augantį poreikį socialinėms paslaugoms (transporto organizavimui, pagalbos į namus paslaugoms, apgyvendinimo socialinės globos įstaigose). Įgyvendinant vyresniojo amžiaus asmenų 2012–2020 m. strategiją, siekiama, kad senyvo amžiaus ir neįgalūs žmonės kaip galima ilgiau oriai gyventų jiems artimoje aplinkoje – savo namuose, todėl šios paslaugos itin reikalingos vienišiams, senyvo amžiaus asmenims. Teikiant socialines paslaugas, gerinama ne tik senyvo amžiaus asmenų, bet ir jais besirūpinančių šeimos narių (suaugusių darbingo amžiaus gyventojų) gyvenimo kokybė – galimybė gauti artimųjų priežiūros paslaugas leidžia išlikti aktyviems darbo rinkoje. Didėjant vyresnio amžiaus žmonių skaičiui, ir mažėjant jų fiziniam aktyvumui, būtina ieškoti būdų išvengti dėl gyventojų senėjimo kylančių problemų ir sudaryti sąlygas vyresnio amžiaus asmenims gyventi pilnavertį gyvenimą.

Negalia. Neįgalieji – dar viena labiausiai pažeidžiamų asmenų grupė, kuriai reikia nuolatinės pagalbos. Dėl savo fizinės ar psichinės būklės bei nepritaikytos socialinės aplinkos neįgalieji praranda savarankiškumą, gyvenimo bendruomenėje įgūdžius, didėja jų socialinė atskirtis. Įgyvendinant neįgaliųjų socialinės integracijos tikslus, svarbu teikti paslaugas neįgaliesiems ir jų šeimoms, užtikrinti galimybes šiems asmenims dalyvauti visose gyvenimo srityse. Neįgaliųjų asmenų skaičius 1000-iui gyventojų Šiaulių rajone kasmet didėja, panašios tendencijos išlieka ir kitose Lietuvos savivaldybėse. Tai didžiaja dalimi lemia pensinio amžiaus asmenų, kuriems nustatomas specialiųjų poreikių lygis, skaičiaus augimas, bendras gyventojų skaičiaus mažėjimas. Neįgaliųjų bei jų artimųjų gyvenimą dažnai apsunkina ir tai, jog ne visi neįgalieji sugeba prisitaikyti prie besikeičiančios aplinkos, įsitvirtinti darbo rinkoje. Tokiems asmenims labai svarbu suteikti galimybes dalyvauti neformaliojo užimtumo veiklose, padedančiose atstatyti fizines, protines, socialines ir profesines galimybes, suformuoti darbinius įgūdžius. Neįgalaus asmens gebėjimas dalyvauti įvairiose darbinės veiklos formose tiesiogiai priklauso nuo taikomų kompleksinės reabilitacijos priemonių efektyvumo, specialiųjų poreikių tenkinimo lygio. Atsižvelgiant į demografinę, ekonominę ir socialinę Šiaulių rajono situaciją, specialiųjų paslaugų poreikis kasmet didėja. Asmenims, kuriems nustatyta vidutinė ar sunki negalia, reikalinga nuolatinė globa ar priežiūra, kurią sudėtinga užtikrinti tiek darbingo amžiaus šeimos nariams, tiek pensinio amžiaus ir turintiems sveikatos problemų artimiesiems, todėl gana dažnai šie asmenys apgyvendinami globos namuose. Siekiant sumažinti į globos namus patenkančių neįgaliųjų skaičių, labai svarbu užtikrinti efektyvų nestacionarių socialinių paslaugų teikimą.

Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2015 m. liepos 14 d. įsakymu Nr. A1-435 patvirtintas Integralios pagalbos plėtros veiksmų planas, kuriame numatyta plėtoti integralios pagalbos (socialinė globa ir slauga) paslaugas senyvo amžiaus ir neįgaliesiems asmenims jų namuose visose savivaldybėse. Integralios pagalbos projektai bus finansuojami 2014–2020 metų laikotarpiu ES struktūrinės paramos lėšomis. Tai kompleksinė specialistų teikiama pagalba dienos metu asmens namuose. Jos teikimas, manoma, padės neįgaliuosius prižiūrintiems šeimos nariams tęsti dalyvavimą darbinėje veikloje, neprarandant įgūdžių.

Šiaulių rajono savivaldybė, siekdama sudaryti kuo palankesnes socialinės integracijos sąlygas asmenims, turintiems judėjimo ir apsitarnavimo funkcijų sutrikimus, organizuoja būsto ir gyvenamosios aplinkos pritaikymą, t. y. gyvenamųjų patalpų pritaikymą neįgaliųjų poreikiams specialiaisiais elementais (keltuvais, nuovažomis), koreguojant šiems žmonėms sunkiai prieinamas erdves (tualetus, vonias, balkonus). Būsto (aplinkos) pritaikymo neįgaliųjų poreikiams programa įgyvendinama valstybės ir savivaldybės biudžetų lėšomis.

Siekiant išlaikyti kuo didesnę neįgaliųjų savarankiškumą, gerinti jų fizinius, protinius, socialinius gebėjimus, valstybės biudžeto lėšomis kiekvienais metais remiami socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektai, kurie įgyvendinami neįgaliųjų socialinės reabilitacijos srityje veikiančių organizacijų (asociacijų, labdaros fondų, religinių bendruomenių, viešųjų įstaigų). Nuo 2012 metų savivaldybė organizuoja šių projektų įgyvendinimą

ir skiria lėšų projektams finansuoti. Žemiau esančioje lentelėje pateikiama informacija apie 2012–2016 metais paramą gavusių organizacijų ir neįgaliųjų, dalyvavusių šių organizacijų veiklose, skaičių.

Socialinės rehabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektai

3 lentelė

	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.
Organizacijų skaičius	8	10	10	12	8
Paslaugas gavusių asmenų skaičius	507	524	455	511	417

Igyvendinus socialinės rehabilitacijos paslaugų neįgaliesiems projektus laukiami rezultatai – veikloje dalyvaus asmenys, turintys fizinę negalią, besiskundžiantys įvairiais susirgimais: aklieji ir silpnaregiai, kurtieji ir neprigirdintys, sutrikusio intelekto asmenys ir kt. neįgalieji.

Formuojant socialinės integracijos politiką rajone, siekiama bendradarbiavimo su nevyriausybinėmis organizacijomis, atstovaujančiomis žmones su negalia, skiriamas dėmesys neįgaliųjų socialinės atskirties mažinimui bei jų socialinės integracijos didinimui. Įgyvendinant projektus, atkreipiamas visuomenės dėmesys į asmenis, turinčius negalią, jų galimybes ir gebėjimus. Bendradarbiaudamos su savivaldybe neįgaliųjų organizacijos sprendžia neįgaliųjų socialines problemas, kurių sprendimų sėkmę lemia tai, kad tokių organizacijų struktūra yra lankstesnė, keliami mažesni reikalavimai, o tai leidžia operatyviau reaguoti į kliento problemą.

Socialinė rizika. Šią sąvoką apibrėžia Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymas. Tai yra veiksmas ir aplinkybės, dėl kurių asmuo patiria ar susiduria su pavojumi patirti socialinę atskirtį. Socialinę riziką apibrėžia daugybė veiksnių: socialinių įgūdžių tinkamai prižiūrėti ir ugdyti vaikus stoka ir nebuvimas; vaikų (įvaikių) visapusiškų fizinio, protinio, dvasinio, dorovinio vystymosi ir saugumo sąlygų neužtikrinimas; psichologinė, fizinė ar seksualinė prievarta, smurtas; įsitraukimas ar polinkis įsitraukti į nusikalstamą veiklą; piktnaudžiavimas narkotinėmis, psichotropinėmis medžiagomis, alkoholiu, priklausomybė nuo azartinių lošimų; elgetavimas, valkatavimas, skurdas ir benamystė; motyvacijos dalyvauti darbo rinkoje stoka ar nebuvimas. Šiaulių rajone jaučiamas specialiųjų psichologinės bei socialinės rehabilitacijos įstaigų paslaugų poreikis socialinės rizikos asmenims, susiduriantiems su išvardintomis problemomis. Socialinės rizikos šeimose stokojama socialinių įgūdžių auklėjant vaikus, o vaikai, augę tokiose šeimose, dažnai mėgdžioja tėvų asocialų gyvenimo būdą, neturėdami tinkamo šeimos modelio pavyzdžio. Su tokia pačia problema susiduria ir daugelis vaikų, netekusių tėvų globos bei praradusių galimybę gyventi šeimoje.

Socialinės rizikos šeimų skaičius rajone

4 lentelė

	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016
Socialinės rizikos šeimų skaičius	177	171	170	168	162	168
Socialinės rizikos šeimose augančių vaikų skaičius	403	374	369	347	336	358

Socialinės rizikos šeimų skaičiaus kaita Šiaulių rajone nėra tolygi – 2014–2015 m. laikotarpiu sumažėjęs beveik 4 proc., 2016 metais šis rodiklis vėl padidėjo. Tokį netolygų socialinės rizikos šeimų skaičiaus kitimą daugiausiai lemia tokių šeimų migravimas tarp savivaldybių. Socialinės rizikos grupei priskiriami asmenys yra labiau linkę keisti gyvenamąją vietą, tokiu būdu tikėdamiesi išspręsti kylančias problemas ar išvengti atsakomybės. Socialinės rizikos šeimų skaičiaus augimą iš dalies lemia ir augančios būtinąjo vartojimo prekių ir paslaugų kainos, lemiančios namų ūkių perkamosios galios mažėjimą.

2016 m. Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos skyriaus duomenimis, Šiaulių rajono savivaldybėje tėvų globos netekusių vaikų buvo 211, iš jų: institucinė globa nustatyta 70 vaikų, šeimynose – 34 vaikams, šeimose – 107 vaikams.

Teikiant socialines paslaugas (tokias kaip socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas, intensyvi krizių įveikimo pagalba ir kt.) galima sumažinti socialinių problemų mastą bei užkirsti kelią šių problemų plitimui.

Nedarbas. Nedarbas – viena iš pagrindinių skurdo ir emigracijos priežasčių. Kaip viena iš pagrindinių problemų, neleidžiančių bedarbiams įsitvirtinti ir išlikti konkurencingais darbo rinkoje įvardijama nepakankama kvalifikacija ir darbo patirties stoka. Ne mažiau svarbus veiksnys – pačių gyventojų motyvacijos stoka, kurią lemia tai, kad gyventojams dažnai finansiškai naudingiau gyventi gaunant pašalpas ir įvairias valstybės siūlomas kompensacijas bei lengvatas, nei dirbti už minimalų darbo užmokestį, kurio neužtenka asmens poreikiams patenkinti. Šiaulių teritorinės darbo biržos duomenimis, Šiaulių rajone nuo 2016 m. pradžios buvo įregistruoti 3389 bedarbiai, iš jų: moterų – 1105 (49 proc.), vyrų – 1149 (51 proc.). Iš viso nuo metų pradžios įdarbinti 2126 rajono gyventojai, iš jų pagal neterminuotas darbo sutartis – 1488 asmenys, pagal terminuotas darbo sutartis – 356 asmenys. Į aktyvios darbo rinkos politikos priemonės nusiųstas 651 asmuo, veiklą pagal verslo liudijimą vykdė 71 asmuo. Darbo rinkoje neįsitvirtinantys gyventojai negali užtikrinti pakankamų pajamų, reikalingų būtinųjų savo ir šeimos poreikių patenkinimui, todėl daugelis renkasi galimybę dirbti užsienyje.

Migracija. Gyventojų migracija – tai jų persikėlimas iš vienos vietos į kitą toje pačioje šalyje (vidinė migracija) arba užsienio valstybėse (tarpvalstybinė migracija). Analizuojant gyventojų migraciją, vadovaujamosi Lietuvos statistikos departamento skelbiamais duomenimis, kurie atspindi tik registruotas migracijos duomenis, tad pateikiami duomenys skiriasi nuo realaus gyventojų judėjimo. Gyventojų skaičius Šiaulių rajone, kaip ir visose Lietuvos savivaldybėse, kasmet mažėja. Vis dėl to, lyginant 2016 m. ir ankstesnių metų duomenis, pastebima, kad gyventojų skaičiaus mažėjimas Šiaulių rajone (2016 m. – 0,2 proc.) yra mažesnis, nei Lietuvoje (2016 m. – 1,2 proc.). Analizuojant gyventojų skaičiaus kitimo tendencijas 2014–2016 metais pastebima, kad Šiaulių rajone gyventojų skaičiaus mažėjimo tempas kasmet lėtėja, kai tuo tarpu visoje šalyje stebima priešinga situacija – gyventojų skaičius mažėja vis didesniu tempu.

Šiaulių rajone migracijos saldo kasmet išlieka neigiamas – išvykusiųjų skaičius viršija atvykusiųjų skaičių. Lyginant 2015 ir 2011 metų rodiklius, fiksuojamas ženklus migracijos saldo sumažėjimas (nuo -950 iki -88), tačiau jis išlieka neigiamas. Tokius pokyčius iš dalies lemia tai, kad vis daugiau gyventojų persikelia gyventi į miestus, kur užtikrinamos geresnės galimybės dirbti, didesnis darbo užmokestis bei palankesnės galimybės derinti darbo ir šeimos išpareigojimus. Šiaulių rajono savivaldybės Civilinės metrikacijos skyriaus duomenimis 2016 m. natūrali gyventojų kaita rajone sudarė -134 (gimusių skaičius – 435, mirusiųjų – 569).

Šiaulių rajono gyventojų migracija

5 lentelė

	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
Atvykusieji	1319	1474	1541	1608	1832
Išvykusieji	2269	1887	1855	1834	1920
Migracijos saldo	-950	-413	-314	-226	-88

Natūrali gyventojų kaita ir migracija yra pagrindiniai demografiniai rodikliai, nurodantys gyventojų skaičiaus kitimą, kuris tiesiogiai susijęs ir su socialinių paslaugų poreikiu. Dažniausiai į didesnius miestus ar užsienio valstybes emigruoja jauni, darbingo amžiaus asmenys, o tai skatina Lietuvos visuomenės senėjimo procesą bei socialinių paslaugų poreikio vyresnio amžiaus asmenims augimą. Pagrindiniai tarptautinę migraciją lemiantys veiksniai – didesnė darbo pasiūla, didesnis darbo užmokestis bei palankesnė socialinės apsaugos sistema.

Europos pagalba maisto produktais labiausiai skurstantiems rajono gyventojams

Vienas iš socialinių paslaugų plėtros indikatorių yra paramos maisto produktais gavėjų skaičius. Europos pagalba labiausiai skurstantiems asmenims skiriama, kai vienam šeimos nariui ar vienam gyvenančiam asmeniui pajamos per mėnesį neviršija 1,5 VRP dydžio (t. y. 153 Eur). Paramos teikimą administruoja rajono savivaldybės Socialinės paramos skyriaus specialistas,

paramą skirsto seniūnijų darbuotojai. Paramos maisto produktais gavėjų skaičius kasmet mažėja, gana daug įtakos tokiam kitimui turi gyventojų skaičiaus mažėjimas, piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo pakeitimai, sugriežtinti reikalavimai pašalpos gavėjams, sugriežtinta bedarbių registracijos darbo biržoje tvarka, padidintas minimalus darbo užmokestis ir kt. 2016 m. iki spalio 31 d. Europos pagalba maistu savivaldybėms teikta 5 kartus, 2016 m. paramą gavo 4938 rajono gyventojai.

Pagalbos maisto produktais gavėjų skaičius Šiaulių rajone
6 lentelė

Metai	Gavėjų skaičius
2012 m.	10000
2013 m.	8270
2014 m.	6130
2015 m.	6037
2016 m.	4938

Socialinės paramos skyriaus duomenys

Esamos socialinių paslaugų infrastruktūros savivaldybėje analizė

Siekiant socialines paslaugas priartinti prie jų gavėjų gyvenamosios vietos, vis daugiau funkcijų organizuojant socialines paslaugas perduodama savivaldybėms, tad pagrindinė socialinių paslaugų teikimo organizatorė Šiaulių rajone yra rajono savivaldybė. Socialinių paslaugų tinklą rajone sudaro stacionarias ir nestacionarias socialines paslaugas teikiančios įstaigos. Šias paslaugas rajone teikia biudžetinės, viešosios bei privačios įstaigos, seniūnijos ir nevyriausybinės organizacijos. Šiaulių rajone, kaip ir daugelyje Lietuvos savivaldybių, didžiausias poreikis išlieka pagalbos į namus paslaugoms. Socialines paslaugas, teikiamas Šiaulių rajone, administruoja savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius.

Kaimiškosios teritorijos gyventojų problemos yra glaudžiai susijusios – ekonominės problemos lemia socialinių, sveikatos problemų atsiradimą ir atvirkščiai. Siekiant mažinti socialiai pažeidžiamų visuomenės grupių socialinę atskirtį, padėti šiems asmenims integruotis į visuomenę bei aktyvinti jų veiklą, skatinama nestacionarių socialinių paslaugų plėtra. Informacija apie Šiaulių rajone organizuojamų ir teikiamų socialinių paslaugų infrastruktūrą pateikta 7 lentelėje.

Šiaulių rajono socialinių paslaugų infrastruktūra

7 lentelė

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų įstaigos tipas pagal žmonių socialines grupes	Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Pavaldumas	Gavėjų skaičius	
				finansuojamų savivaldybės biudžeto lėšomis	finansuojamų valstybės biudžeto lėšomis
1.	Socialinės globos namai	Aukštelkės socialinės globos namai, Šiaulių rajonas	Valstybės	5	7
		VšĮ Senolių namai	Privati	-	15
		Kuršėnų vaikų globos namai	Savivaldybės	58	2
2.	Dienos socialinės globos centrai	VšĮ Dienos centras sutrikusio intelekto asmenims“	Viešoji įstaiga (viešasis juridinis asmuo)	8	17
3.	Savarankiški gyvenimo namai	VšĮ Senolių namai	Privati	1	-
4.	Socialinės priežiūros centrai	Lietuvos krikščioniško fondo Ginkūnų vaikų dienos centras	NVO	8	-

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų įstaigos tipas pagal žmonių socialines grupes	Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Pavaldumas	Gavėjų skaičius	
				finansuojamų savivaldybės biudžeto lėšomis	finansuojamų valstybės biudžeto lėšomis
		Vaikų dienos centras „Vaikystės spalvos“	NVO	8	-
		Tarptautinės žmogaus gerovės asociacijos vaikų dienos centras (Kairių seniūnija)	NVO	-	-
		Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Draugijos Šiaulių skyriaus Kuršėnų vaikų dienos centras	NVO	-	-
		Tarptautinės žmogaus gerovės asociacijos vaikų dienos centras (Meškuičių seniūnija)	NVO	-	-
		Šiaulių rajono savivaldybės administracijos struktūrinis padalinys – seniūnijos (socialinės priežiūros paslaugų teikimas socialinės rizikos šeimoms auginančioms vaikus ir socialinės rizikos asmenims)	Savivaldybės	-	-
5.	Bendruomeninės įstaigos, organizacijos	Šiaulių rajono neįgaliųjų draugija	NVO	-	-
		Kuršėnų miesto ir Šiaulių rajono žmonių, sergančių cukriniu diabetu, klubas „Venta“	NVO	-	-
		Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos Šiaulių rajono skyrius	NVO	-	-
		Šiaulių rajono neįgaliųjų draugijos sporto klubas „Atgaiva“	NVO	-	-
		Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Šiaulių rajono Viltis“	NVO	-	-
		VšĮ „Pagalbos ir informacijos šeimai tarnyba“ (Kuršėnų užimtumo kambarys, Šiaulių rajonas)	NVO	-	-
		Šiaulių rajono išsėtinės sklerozės draugija	NVO	-	-
		Aukštėlkės specialiosios olimpiados klubas, Šiaulių rajonas	NVO	-	-
6.	Kitos socialinių paslaugų įstaigos	Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų centras	Savivaldybės	-	-
		VšĮ Pirminės sveikatos priežiūros centro Meškuičių	Savivaldybės	6	16

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų įstaigos tipas pagal žmonių socialines grupes	Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Pavaldumas	Gavėjų skaičius	
				finansuojamų savivaldybės biudžeto lėšomis	finansuojamų valstybės biudžeto lėšomis
		palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninė (globos skyrius)			
		VšĮ Kuršėnų ligoninė (globos skyrius), Šiaulių rajonas	Savivaldybės	4	17
6.	Kitos socialinių paslaugų įstaigos	VšĮ „Agapao reabilitacijos centras“, Romučių k., Šiaulių rajonas	NVO	-	-
		VšĮ „Eterna Vita“, Kušleikių k., Šiaulių rajonas	NVO	-	-
		Tarptautinė žmogaus gerovės asociacija, Ginkūnai, Šiaulių rajonas	NVO	6	-
7.	Šeimynos	Balčiūnų šeimyna „Aušrinė“	Šeimyna (viešasis juridinis asmuo)	12	-
		Kairių šeimyna „Giliukas“	Šeimyna (viešasis juridinis asmuo)	12	-
		Volosovų šeimyna „Fiesta“	Šeimyna (viešasis juridinis asmuo)	12	-

Kitose savivaldybėse perkamos socialinės paslaugos

8 lentelė

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų įstaigos tipas pagal žmonių socialines grupes	Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Pavaldumas	Gavėjų skaičius	
				finansuojamų savivaldybės biudžeto lėšomis	finansuojamų valstybės biudžeto lėšomis
1.	Socialinės globos namai	Akmenės rajono socialinių paslaugų namai	Savivaldybės	1	1
		Senjorų socialinės globos namai	Valstybės	-	1
		Jurdaičių socialinės globos namai	Valstybės	-	2
		Linkuvos socialinės globos namai	Valstybės	1	2
		Skemų socialinės globos namai	Valstybės	1	1
		Suvalkijos socialinės globos namai	Valstybės	-	1
		UAB „Senjorų namai“	Privati	3	2

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų įstaigos tipas pagal žmonių socialines grupes	Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Pavaldumas	Gavėjų skaičius	
				finansuojamų savivaldybės biudžeto lėšomis	finansuojamų valstybės biudžeto lėšomis
		Utenos socialinės globos namai	Valstybės	1	2
		Veisiejų socialinės globos namuose	Valstybės	3	2
1.	Socialinės globos namai	VšĮ Rietavo parapijos senelių globos namai	Privati	1	1
		Raseinių r. Blinstrubiškių socialinės globos namai	Savivaldybės	2	1
		Zarasų socialinės globos namai	Valstybės	1	-
		UAB Sagera Beržėnų senjorų namai	Privati	19	17
		Dūseikių socialinės globos namai	Valstybės	1	1
		Ilguvos socialinės globos namai	Valstybės	-	1
		Ventos socialinės globos namai	Valstybės	-	1
		Šiaulių vaikų globos namai „Šaltinis“	Valstybės	-	1
		Labdaros ir paramos fondo Širvintų parapijos globos namai	Privati	1	-
2.	Dienos socialinės globos centrai	Šiaulių miesto specialiojo ugdymo centras	Savivaldybės	1	2

Socialinių paslaugų infrastruktūros išsidėstymas ir socialinių paslaugų teikimo savivaldybėje (seniūnijose) pakankamumo lygis

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymu, vienas iš socialinių paslaugų organizavimo principų yra prieinamumas, t. y. paslaugų valdymas, skyrimas bei teikimas taip, kad būtų užtikrintas šių paslaugų prieinamumas asmenims (šeimoms) kuo arčiau jų gyvenamosios vietos. Šiaulių rajono socialinias paslaugas teikiančių įstaigų tinklas nėra tolygiai išsidėstęs rajone, o tai turi didelę įtaką nevienodam socialinių paslaugų poreikio patenkinimo lygiui miesto ir kaimo vietovių gyventojams. Šiaulių rajono gyventojams socialinės paslaugos teikiamos ir socialinio darbo veiklos vykdomos vienuolikoje seniūnijų, Socialinių paslaugų centre, Socialinės paramos skyriuje, Vaiko teisių apsaugos skyriuje, dienos centruose, globos institucijose. Pagrindinis šių socialinių įstaigų tikslas – išspręsti asmens ir jo šeimos problemas, suteikiant paslaugų gavėjui reikalingas ir kokybiškas socialines paslaugas.

Senyvo amžiaus žmonėms ir suaugusiems su negalia teikiama pagalba sutelkta Kuršėnų mieste ir Meškuičių seniūnijoje. Tėvų globos netekusiems vaikams paslaugos teikiamos Kuršėnų vaikų globos namuose ir šeimynose: Kairių šeimynoje „Giliukas“, Egėliškių k., Kuršėnų k. sen.; Balčiūnų šeimynoje „Aušrinė“, Kuršėnų mieste; Volosovų šeimynoje „Fiesta“, Vijolių k. Socialinės priežiūros paslaugos socialinės rizikos šeimoms ir jų vaikams teikiamos seniūnijose, vaikų dienos centruose, kurie savo veiklą vykdo Kuršėnų miesto, Ginkūnų, Meškuičių ir Kairių seniūnijose.

Socialinių paslaugų plėtrą lemia ne tik socialinių paslaugų poreikis, pasiūla, kliento ar savivaldybės galimybė mokėti už paslaugas, bet ir savivaldybės teritorijoje gyvenančių žmonių demografinė situacija, jų amžius, neįgalumas, sveikatos būklė, esamos socialinės problemos ir kt. Dėl pagalbos sprendžiant iškilusias problemas, informacijos, pagalbos krizių atvejais rajono gyventojai dažniausiai kreipiasi į jų gyvenamosios vietovės seniūnijas.

Bendrosios socialinės paslaugos yra labiausiai prieinamos rajono gyventojams. Šias paslaugas kiekvienoje rajono seniūnijoje teikia vidutiniškai du socialiniai darbuotojai: specialistas socialiniam darbui ir socialinis darbuotojas darbui su socialinės rizikos šeimomis. Šie specialistai teikia informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo bei atstovavimo, o esant galimybei – aprūpinimo būtiniaisiais drabužiais ir avalyne paslaugas. Minėtas paslaugas kartu su transporto organizavimo paslaugomis rajono gyventojams teikia ir Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų centras. Informavimo, konsultavimo, atstovavimo paslaugas teikia Socialinės paramos skyrius, Vaiko teisių apsaugos skyrius (toliau – VTAS) ir rajono nevyriausybinės organizacijos. Nevyriausybinės organizacijos papildomai teikia aprūpinimo būtiniaisiais drabužiais ir avalyne, sociokultūrinės paslaugas. Dalis nevyriausybinių organizacijų savo veiklą vykdo Kuršėnų mieste, 8 neįgaliųjų draugijos padaliniai yra įkurti prie seniūnijų, taip sudarant galimybę minėtas paslaugas gauti ir kaimo vietovių gyventojams.

Specialiosios socialinės paslaugos: socialinė priežiūra (pagalba į namus, apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose, socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas namuose bei institucijoje) ir socialinė globa (dienos socialinė globa, trumpalaikė ir ilgalaikė socialinė globa).

Pagalbos į namus paslaugas teikia Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų centro darbuotojai. Ši paslauga 2016 metais teikiama neįgaliems senyvo amžiaus asmenims bei darbingo amžiaus asmenims su negalia. Ji teikiama visose seniūnijose ir yra prieinama visiems rajono gyventojams. Socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugas 11 seniūnijų nuo 2016 m. birželio 6 d. teikia 12 socialinių darbuotojų darbui su socialinės rizikos šeimomis. Minėtos paslaugos teikiamos Ginkūnų vaikų dienos centre, Lietuvos Raudonojo kryžiaus draugijos Šiaulių rajono skyriaus vaikų dienos centre, Kuršėnų mieste veikiančiame vaikų dienos centre „Vaikystės spalvos“ bei Kairių ir Meškuičių seniūnijose veikiančiuose vaikų dienos centruose, kurių veiklą inicijavo Tarptautinė žmogaus gerovės asociacija. VšĮ „Senolių namai“ Savarankiško gyvenimo namų padalinys teikė apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose paslaugą.

Socialinė globa kaip ir kitos paslaugos skirta visiems rajono gyventojams, nepriklausomai nuo to, ar paslauga reikalinga miesto, ar kaimiškosios vietovės gyventojams. Trumpalaikę / ilgalaikę socialinę globą rajone teikė Kuršėnų vaikų globos namai, šeimos, VšĮ Šiaulių rajono pirminės sveikatos priežiūros centras ir VšĮ Kuršėnų ligoninės globos padaliniai bei VšĮ „Senolių namai“. Dienos socialinės globos paslaugas teikė VšĮ „Dienos centras sutrikusio intelekto asmenims“.

Socialinių paslaugų įvairovė Kuršėnų miesto seniūnijoje bei kaimiškosios teritorijos seniūnijose nėra tolygi. Pastebimas poreikis plėtoti socialinių paslaugų infrastruktūrą kaimiškosiose rajono vietovėse. Toliau pateikiama trumpa informacija apie socialines paslaugas teikiančias įstaigas.

Socialinių paslaugų įstaigos neįgaliems ir senyvo amžiaus asmenims

Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų centras. Biudžetinė įstaiga, tenkinanti senyvo amžiaus ir suaugusių asmenų su negalia poreikius, teikdama bendrąsias ir specialiąsias socialines paslaugas. Iš jų:

Pagalba į namus. Viena iš ekonomiškiausių socialinių paslaugų rūšių, kurią teikiant mažėja stacionarios globos poreikis, gerinama žmonių gyvenimo kokybė, mažinama socialinė atskirtis. Psichologiškai asmeniui ji yra priimtinausia, nes sudaromos galimybės išlaikyti žmogų jam artimoje aplinkoje, nenutraukti ryšių su bendruomene. Šiuo metu Šiaulių rajone teikiamų pagalbos į namus paslaugų kokybė yra optimali, paslaugos teikiamos 11 seniūnijų. 2016 metais priimti 25 nauji prašymai – paraiškos socialinėms paslaugoms gauti. Mokamų socialinių paslaugų namuose vidutiniškai suteikta 98 asmenims, į savivaldybės biudžetą buvo pervesta 4315 Eur. Šios paslaugos

teikiamos asmenims, kurie dėl amžiaus, neįgalumo, šeiminių padėties negali savimi pasirūpinti savarankiškai.

2016 m. pagalbos į namus paslaugos suteiktos vidutiniškai 120 asmenų.

Pagalbos į namus paslaugos kaina, gavėjų sumokėtas mokestis

9 lentelė

Metai	Pagalbos į namus gavėjai	Lankomosios priežiūros darbuotojai	Paslaugų gavėjų sumokėti mokesčiai (tūkst. Eur/mėn.)	1 paslaugos gavėjo priežiūros kaina (tūkst. Eur/mėn.)
2012 m.	118	18	3,09	76,46
2013 m.	129	17	3,57	70,96
2014 m.	123	17	2,97	80,51
2015 m.	121	17	2,57	77,72
2016 m.	120	17	3,92	51,35

Pagalbos į namus paslaugos gavėjai pagal seniūnijas

10 lentelė

Eil. Nr.	Seniūnija	Darbuotojų skaičius	Lankomų asmenų skaičius	Iš to skaičiaus moka už paslaugas
1.	Bubių	2	12	8
2.	Ginkūnų, Kužių ir Šiaulių k. s.	1	6	4
3.	Gruzdžių	2	20	17
4.	Kairių	1	6	4
5.	Kuršėnų kaimiškoji seniūnija	2	12	7
6.	Kuršėnų miesto seniūnija	6	43	35
7.	Meškuičių	1	5	5
8.	Raudėnų	1	6	2
9.	Šakynos	1	12	8

Specialaus transporto paslauga teikiama vadovaujantis Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2010 m. gruodžio 16 d. sprendimu Nr. T-323. 2016m. šiai paslaugai gauti ir patenkinti 87 prašymai. Dalis gyventojų transporto paslaugomis naudojosi po kelis kartus. Už suteiktas specialaus transporto paslaugas 2016 m. mokėjo 3 asmenys (91,87 Eur). Paslaugą teikiantis specialus automobilis yra pritaikytas asmenų su vežimėliais transportavimui.

Palyginus su ankstesniais metais, poreikis šiai paslaugai kintantis: 2010 m. – suteikta paslauga 62 asmenims, 2011 m. – 67 asmenims, 2012 m. – 125 asmenims, 2013 m. – 107 asmenims. 2014 m. – 114 asmenų. 2015 m. – 121 asmuo. 2016 m. – 87 asmenims.

Aprūpinimas techninės pagalbos priemonėmis. 2016 m. jų išduota 673 vnt.: automatiškai reguliuojamų lovų – 56 vnt., universalių vežimėlių – 111 vnt., naktipuodžio kėdučių – 110 vnt., čiužinių nuo pragulų – 89 vnt., vaikštynių – 102 vnt., pažastinių ir alkūninių ramentų – 161 vnt. ir kt.

2016 m. techninės pagalbos priemonėmis aprūpinti 559 asmenys. Techninės pagalbos priemonės išduodamos nemokamai pagal gydytojų rekomendacijas. Brangiai kainuojančios naujos techninės pagalbos priemonės yra dalinai kompensuojamos valstybės biudžeto lėšomis. Palyginant su ankstesniais metais, aprūpinimas techninės pagalbos priemonėmis pagerėjo: 2010 m. išduota 337 vnt., 2011 m. – 444 vnt., 2012 m. – 504 vnt., 2013 m. – 596 vnt., 2014 m. – 498 vnt. (poreikis buvo mažesnis), 2015 m. – 627 vnt., 2016 m. – 673 vnt.

VšĮ Kuršėnų ligoninėje (globos padalinys – 10 vietų) ir VšĮ Šiaulių rajono pirminės sveikatos priežiūros centre (globos padalinys – 24 vietos) teikiamos trumpalaikės ir ilgalaikės socialinės globos paslaugos. Jas gauna asmenys, kuriems nustatomas visiškas ar dalinis nesavarankiškumas. 2016 m. šiomis paslaugomis pasinaudojo 43 asmenys, iš jų: su sunkia negalia – 33 asmenys, be sunkios negalios – 10 asmenų. Asmenims su sunkia negalia paslaugos

kompensuojamos iš valstybės biudžeto tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams, o asmenims be sunkios negalios – iš savivaldybės biudžeto lėšų. Šiaulių rajono savivaldybės administracija kompensuoja likusią lėšų dalį iš savivaldybės biudžeto lėšų / valstybės biudžeto lėšų, skirtų asmenų su sunkia negalia socialinės globos paslaugoms finansuoti, bet ne didesnę globos išlaidų dalį, negu Šiaulių rajono savivaldybės tarybos sprendimu nustatyti maksimalūs trumpalaikės ar ilgalaikės socialinės globos išlaidų finansavimo dydžiai. 2016 m. rugsėjo 6 d. Šiaulių rajono savivaldybės tarybos sprendimu pritarta Šiaulių rajono savivaldybės administracijos dalyvavimui infrastruktūros plėtros projekte.

VŠĮ „Dienos centras sutrikusio intelekto asmenims“. Teikiamų paslaugų sudėtis: informavimas, konsultavimas, bendravimas, kasdieninio gyvenimo ir darbinių įgūdžių ugdymas / palaikymas, laisvalaikio, maitinimo, asmeninės higienos, transporto bei kitos paslaugos, reikalingos asmeniui pagal jo savarankiškumo lygį. 2016m. dienos socialinė globa teikta 25 neįgaliesiems, iš jų: 17 asmenų sunkios ir kompleksinės negalios ir 8 su vidutiniu neįgalumo lygiu. Paslaugų sutrikusio intelekto asmenims poreikis didėja – 2017 metais lankytojų sąrašą papildys 3 sunkią ir kompleksinę negalią turintys asmenys. Dienos socialinės globos paslaugų gavėjai už jų teikimą moka 20 proc. nuo savo gaunamų pajamų.

2017 m. planuojama teikti laikino atokvėpio paslaugas įstaigoje ir namuose. Šia paslauga galės pasinaudoti apie 10 neįgaliųjų.

VŠĮ „Senolių namai“. Socialinės globos padalinyje teikiamos trumpalaikės / ilgalaikės socialinės globos paslaugos pagyvenusiems bei suaugusiems, darbingo amžiaus asmenims, kurie dėl amžiaus, sveikatos būklės ar neįgalumo yra netekę gebėjimų savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimos) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime. Taip pat paslaugos teikiamos darbingo amžiaus asmenims su sunkia negalia bei paslaugų gavėjų šeimos nariams, globėjams, rūpintojams, kurie dėl tam tikrų priežasčių (ligos, komandiruotės, atostogų, šeimos ar darbo išpareigojimų ir kt.) laikinai, darbo savaitę ar ilgesnį laikotarpį negali prižiūrėti šių asmenų arba kuriems reikalingos „atokvėpio“ atostogos. 2016 m. savivaldybė už suteiktas paslaugas šioje įstaigoje pagal socialinės globos lėšų kompensavimo sutartis globos paslaugų išlaidas kompensavo 15 asmenų su sunkia negalia.

Savarankiško gyvenimo namų padalinyje yra 15 vietų, į šį padalinį priimami asmenys, kurie yra pakankamai savarankiški, t.y. gali patys bent iš dalies pasirūpinti savo higiena, apranga, valgiu, laisvalaikiu, tačiau jau nebenori arba nebegali gyventi vieni ir kuriems reikalinga pagalba iš šalies. 2016 m. ši paslauga buvo kompensuota 1 rajono gyventojui.

Aukštelkės socialinės globos namai. Įstaiga prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, vykdanči veiklą Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje. Jos paskirtis – užtikrinti ilgalaikę / trumpalaikę socialinę globą suaugusiems asmenims su proto negalia ar psichiniais sutrikimais, dėl kurių jie negali gyventi savarankiškai ir kuriems reikalinga nuolatinė specialistų priežiūra. 2016 m. paslaugų teikimas šioje įstaigoje buvo finansuotas 12 asmenų, iš jų 7 asmenims su sunkia negalia ir 54 asmenims be sunkios negalios.

Socialinės globos kompensavimas socialinės globos įstaigose. Šiaulių rajono savivaldybė kompensuoja socialinės globos paslaugas, teikiamas vaikams su negalia, darbingo ir pensinio amžiaus neįgaliesiems asmenims kitose savivaldybėse. Už suteiktas paslaugas kompensuojama pagal ilgalaikės / trumpalaikės socialinės globos lėšų kompensavimo sutartis. 2016 m. savivaldybė kompensavo socialinės globos paslaugas 75 asmenims šiose globos įstaigose: Utenos – 3, Skemų – 2, Jurdaičių – 2, Linkuvos – 3, Veisiejų – 5, Zarasų – 1, Akmenės – 2, Beržėnų – 36, Raseinių r. Blinstrubiškių socialinės globos namuose – 3, UAB „Senjorų namai“ – 5, Šiaulių specialiojo ugdymo centre – 3, Rietavo parapijos senelių globos namuose – 2, Senjorų socialinės globos namuose – 1, Ventos soc. globos namuose – 1, Suvalkijos socialinės globos namuose – 1, Labdaros ir paramos fondo Širvintų parapijos globos namuose – 1, Dūseikių socialinės globos namuose – 2, Ilguvos socialinės globos namuose – 1 bei Šiaulių vaikų globos namuose „Šaltinis“ – 1.

Būsto pritaikymas neįgaliesiems. 2016 metais savivaldybės administracija toliau vykdė būsto pritaikymo neįgaliesiems programą. Ši galimybė suteikta rajono gyventojams, turintiems ryškius ir labai ryškius judėjimo sutrikimus.

2016 m. gauti 2 nauji prašymai dėl būsto pritaikymo neįgaliesiems darbų atlikimo. Informacija apie programos vykdymą pateikiama lentelėje.

Būsto pritaikymas neįgaliesiems Šiaulių rajone

11 lentelė

Metai	Gautų prašymų skaičius	Skirta lėšų iš valstybės biudžeto (tūkst. Eur)	Skirta lėšų iš savivaldybės biudžeto (tūkst. Eur)	Pritaikyta būstų	Laukė (-ia) eilėje
2012 m.	4	4,85	1,17	1	3
2013 m.	7	13,94	3,48	3	4
2014 m.	3	14,37	3,59	3	2
2015 m.	11	9,8	17,3	2	10
2016 m.	4	23,3	30,1	4	7

Socialinių paslaugų įstaigos vaikams, likusiems be tėvų globos

Kuršėnų vaikų globos namų tikslas – teikti kokybiškas socialines paslaugas, užtikrinti be tėvų globos likusių vaikų priežiūrą, sukurti tokią aplinką, kurioje jie galėtų saugiai ir tinkamai augti, vystytis ir tobulėti bei formuoti pilnavertę asmenybę. Vaikai patenka į globos namus, kai pripažįstama, kad tėvai nepajėgia užtikrinti išlaikymo arba šeimoje vaikui gyventi darosi nesaugu.

Vaikams teikiamos ilgalaikės / trumpalaikės socialinės globos paslaugos, globojamų vaikų amžius – iki 18 metų. 2016 m. iki spalio 31 d. šios paslaugos suteiktos 65 vaikams, iš jų 53 Šiaulių rajone gyvenantiems vaikams (ilgalaikė socialinė globa – 37 vaikams, trumpalaikė socialinė globa – 14 vaikų). Du iš šių vaikų apgyvendinti iki 2007 m. liepos 1 d. (šių vaikų išlaikymas finansuojamas iš valstybės biudžeto lėšų). 2016 m. Kuršėnų vaikų globos namuose apgyvendintas 21 tėvų globos netekęs vaikas, į šeimą grąžinta 10 vaikų, 1 vaikas išvyko pas globėjus.

Kairių šeimyna „Giliukas“, Balčiūnų šeimyna „Aušrinė“ ir Volosovų šeimyna „Fiesta“ – pelno nesiekiantys ribotos civilinės atsakomybės viešieji juridiniai asmenys, kurių veiklos tikslas – užtikrinti globojamų (rūpinamų) vaikų teisių ir įstatymų ginamų interesų įgyvendinimą ir apsaugą, sudarant palankias sąlygas šių vaikų fizinei, protinei, dvasinei, dorovinei bei socialinei raidai ir tokią šeimos aplinką, kokios reikia jų gerovei, kad tinkamai pasirengtų savarankiškai gyventi šeimoje ir visuomenėje. 2016 m. šeimynose buvo globojami 36 vaikai. Finansavimas šeimynų veiklai skiriamas iš valstybės ir savivaldybės biudžetų.

12 vaikų išlaikymui Kairių šeimynoje „Giliukas“ per šį laikotarpį panaudota 65,4 tūkst. eurų, iš jų 16,4 tūkst. eurų – savivaldybės biudžeto lėšos, 49,0 tūkst. eurų – valstybės biudžeto lėšos.

Balčiūnų šeimynoje „Aušrinė“ 12 vaikų išlaikymui panaudota 69,5 tūkst. eurų, iš jų 17,7 tūkst. eurų – savivaldybės biudžeto lėšos, 51,8 tūkst. eurų – valstybės biudžeto lėšos.

Volosovų šeimynoje „Fiesta“ 12 vaikų išlaikymui panaudota 61,3 tūkst. eurų, iš jų 17,3 tūkst. eurų – savivaldybės biudžeto lėšos, 44,0 tūkst. eurų – valstybės biudžeto lėšos.

VšĮ „Eterna Vita“ vaikų dienos centras „Vaikystės spalvos“ (buveinė – Kuršėnų mieste). Šio dienos centro misija – vaikų gerovės užtikrinimas, teikiant socialines ir neformalaus ugdymo paslaugas Kuršėnų miesto ir Kuršėnų kaimiškosios seniūnijų socialinės rizikos šeimose augantiems vaikams ir jų šeimos nariams. Vaikų dienos centras savo veiklą pradėjo 2013 m., jame 5 kartus per savaitę vyksta užsiėmimai, kuriuose dalyvauja vaikai nuo 7 iki 15 metų. Centre dirba socialinis pedagogas ir psichologas, kuriems talkina savanoriai. 2016 m. centrą lankė apie 20 vaikų, pagal sudarytą sutartį buvo finansuotos paslaugos 8 socialinės rizikos šeimose augantiems vaikams. Panaudota 10,9 tūkst. Eur.

Lietuvos Raudonojo kryžiaus Šiaulių rajono skyriaus Vaikų dienos centras (buveinė – Kuršėnų m.). Vaikų dienos centras teikia paslaugas Kuršėnų miesto ir Kuršėnų kaimiškosios seniūnijų nepasiturinčiose ir socialinės rizikos šeimose augantiems vaikams ir jų šeimos nariams. Vaikų dienos centras savo veiklą pradėjo 2015 m., jame 5 kartus per savaitę vyksta užsiėmimai, kuriuose dalyvauja vaikai nuo 6 iki 15 metų. Centre dirba socialinis darbuotojas, socialinis pedagogas ir savanoriai. 2016 m. dienos centrą lankė 25 vaikai, šio vaikų dienos centro veiklą pagal projektą finansuoja socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Lietuvos krikščioniško fondo Vaikų dienos centras (buveinė – Ginkūnų sen.). Centro misija – siekti vaiko gerovės teikiant vietinės bendruomenės vaikams socialines ir neformalaus ugdymo paslaugas, ypatingą dėmesį skiriant vaikams, augantiems socialinės rizikos šeimose. Vaikams 4 kartus per savaitę teikiamos dienos užimtumo paslaugos. 2016 m. šios paslaugos suteiktos 8 socialinės rizikos šeimose augantiems rajono vaikams (panaudota 2,8 tūkst. Eur). 2017 metais dienos centras planuoja paslaugas teikti ir socialiai remtinų šeimų vaikams.

Tarptautinės žmogaus gerovės asociacijos vaikų dienos centrai Kairių ir Meškuičių seniūnijose. Vaikų dienos centrai, siekdami užtikrinti vaikų teisių bei teisėtų interesų apsaugą, teikia mokyklinio amžiaus vaikams, augantiems probleminėse šeimose, nemokamas socialines paslaugas. Šių paslaugų tikslas – vykdyti vaikų resocializaciją, integruoti juos į visuomenę, padėti prisitaikyti prie visuomenės normų ir sąlygų bei nuosekliai ir kompleksiskai šalinti esamas socialinės atskirties sąlygas. Šiuo metu Tarptautinės žmogaus gerovės asociacijos vaikų dienos centruose paslaugos teikiamos 84 vaikams. Centrų specialistai dirba socialinį darbą su šių vaikų tėvais, skatindami juos geriau rūpintis, prižiūrėti ir auklėti savo vaikus.

Seniūnijose teikiamos paslaugos

Šiaulių rajono seniūnijose dirba 27 darbuotojai, iš jų 13 specialistų socialiniam darbui, 12 socialinių darbuotojų darbui su socialinės rizikos šeimomis ir 2 specialistai. 2016 m. socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugoms buvo pateikti 55 nauji prašymai. Į socialinės rizikos šeimų apskaitą šeimos dažniausiai įrašomos dėl piktnaudžiavimo alkoholiu, negebėjimo pasirūpinti vaikais, socialinių įgūdžių nebuvimo, psichologinės, fizinės ir seksualinės prievartos, vaikui nustatytos laikinosios globos ir kt. Sprendžiant šias problemas bendradarbiaujama su Šiaulių priklausomybės ligų centru, Šiaulių rajono pedagogine psichologine tarnyba ir kt. įstaigomis. Gydyti priklausomybės nuo alkoholio 2016 m. buvo nukreipta 30 suaugusių socialinės rizikos šeimų asmenų, auginančių vaikus. Iš socialinės rizikos šeimų apskaitos 2016 m. buvo išbrauktos 26 šeimos. Šeimos iš apskaitos išbraukiamos, kai išnyksta įrašymo į apskaitą priežastys, šeimos persikelia gyventi į kitą savivaldybę, jose nelieta nepilnamečių ir pan.

Kiti specialistai socialiniam darbui dirba su suaugusiais neįgaliais, senyvo amžiaus, socialinės rizikos asmenimis, asmenimis su proto negalia, ieškodami būdų jų problemoms spręsti.

Socialines paslaugas teikiančios nevyriausybines organizacijos

Nevyriausybines organizacijos yra svarbūs bendrųjų socialinių paslaugų teikėjai savivaldybėje. Jų teikiamų paslaugų kaštai mažesni, paslaugos lengviau prieinamos žmonėms bei tiksliau atspindi skirtingoms socialinėms grupėms priklausančių asmenų poreikius:

Šiaulių rajono neįgaliųjų draugija vienija 456 narius, iš kurių 53 turi visišką negalią. Draugija turi 8 padalinius (Kuršėnai, Gruzdžiai, Kužiai, Aukštelkė, Bubiai, Kairiai, Žadžiūnai ir Meškuičiai), kuriuose dirba kvalifikuoti specialistai, turintys socialinio darbo teikimo patirties. Draugija aktyviai dalyvauja projektinėje veikloje, kuria siekiama didinti neįgaliųjų socialinę integraciją bei ugdyti neįgaliųjų socialinius įgūdžius visose gyvenimo srityse.

VŠĮ „Pagalbos ir informacijos šeimai tarnyba“, vienintelė tokio pobūdžio grupė Šiaulių rajone, įkurta prieš 14 metų. VŠĮ Šiaulių rajono pirminės sveikatos priežiūros centro duomenimis, Šiaulių rajone įregistruoti 580 asmenys, turintys psichinę negalią. Kuršėnų užimtumo kambario tikslinė grupė – psichinę negalią turintys asmenys ir jų šeimos nariai. Įstaiga aktyviai dalyvauja projektinėje veikloje siekdama įvairinti savo vykdomas veiklas, skatinančias neįgaliuosius prasmingai ir kokybiškai leisti laiką bei atstatančias jų dvasines jėgas.

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos Šiaulių rajono skyrius. Vienija 50 narių, iš jų – 26 jaunimo atstovai. Draugijoje dirba apie 70 savanorių, padedančių organizuoti akcijas, lankančių senyvo amžiaus vienišus gyventojus bei vykdančių pirmosios pagalbos mokymus. Organizacija penkioliką metų teikia paramą Šiaulių rajono socialiai remtiniems asmenims (labdara drabužiai ir kt.), devynerius metus dalyvavo projekte „Parama maisto produktais“, du metus įgyvendina neįgaliųjų integracijos projektus. 2015 m. įkurtas Raudonojo Kryžiaus Draugijos vaikų dienos

centras, kurį lanko 25 vaikai, augantys socialiai remtinose bei socialinės rizikos šeimose. 2016 metais draugijoje pradėjo veikti neįgaliųjų dienos centras, kurį lanko 20 neįgaliųjų.

Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Šiaulių rajono Viltis“ vienija 68 narius, iš jų 38 neįgalūs asmenys (23 sunkios negalės). Paslaugų gavėjai – neįgalūs vaikai, jaunuoliai ir jų šeimos nariai. Bendrijoje vykdoma savipagalbos ir užimtumo veikla, organizuojami kultūriniai renginiai, vykdomas socialinės reabilitacijos projektas. 18 neįgaliųjų lanko bendrijoje veikiančią dienos centrą sutrikusio intelekto asmenims, 5 vaikai mokosi lavinamosiose ir spec. klasėse.

Kuršėnų miesto ir Šiaulių rajono žmonių, sergančių cukriniu diabetu, klubas „Venta“ vienija apie 50 narių. Siekiant didinti klubo narių savarankiškumą jiems teikiama įvairi socialinė, metodinė pagalba. Padedami medikų klubo nariai mokosi diabeto savikontrolės ir kitų įgūdžių, būtinų sergant cukriniu diabetu.

Šiaulių rajono išsėtinės sklerozės draugija įkurta 2014 metais ir vienija 42 narius. Didžiąją klubo narių dalį sudaro vyresnio amžiaus asmenys, kurių darbingumas nuo 0 iki 50 proc. Ypač daug dėmesio skiriama vienišiams klubo nariams, kurie laikoms labiausiai pažeidžiama ir nesaugia grupe.

Šiaulių rajono neįgaliųjų draugijos sporto klubas „Atgaiva“ vienija fizinę negalią turinčius asmenis, siekiančius gyventi aktyvų gyvenimą. Klubas vienija 25 narius, kurie sportinius gebėjimus lavina sporto būreliuose, klubuose, dalyvauja renginiuose.

Asociacija „Aukštelkės specialiosios olimpiados klubas“ vienija psichinę ir protinę negalią turinčius asmenis ir jų šeimų narius. Pagrindinis asociacijos, kurios veikloje aktyviai dalyvauja 25 nariai, siekis – per motoriką ir sportą neįgaliuosius reabilituoti ir integruoti į visuomenę.

Savivaldybės galimybių teikti socialines paslaugas ir socialinių paslaugų poreikio įvertinimas

12 lentelė

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų rūšys pagal žmonių socialines grupes	Asmenų (šeimų) skaičius, kuriems socialinių paslaugų poreikis:		10000 gyventojų tenka vietų (41552 gyv.)
		Įvertintas	Nepatenkintas	
1.	<i>Ilgalaikė socialinė globa</i>			
1.1.	Suaugę asmenys su negalia	7	0	1,68
1.2.	Senyvo amžiaus asmenys	19	0	4,57
1.3.	Vaikai su negalia	1	0	0,24
1.4.	Vaikai, likę be tėvų globos	1	0	0,24
2.	<i>Trumpalaikė socialinė globa</i>			
2.1.	Suaugę asmenys su negalia	2	0	0,48
2.2.	Senyvo amžiaus asmenys	27	0	6,50
2.3.	Vaikai su negalia	-	-	-
2.4.	Vaikai, likę be tėvų globos	20	0	4,81
3.	<i>Dienos socialinė globa institucijoje</i>			
3.1.	Suaugę asmenys su negalia	3	0	0,72
3.2.	Senyvo amžiaus asmenys	-	-	-
3.3.	Vaikai su negalia	-	-	-
4.	<i>Dienos socialinė globa asmens namuose</i>			
4.1.	Suaugę asmenys su negalia	-	-	-
4.2.	Senyvo amžiaus asmenys	-	-	-
5.	<i>Apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose</i>			
5.1.	Suaugę asmenys su negalia	-	-	-

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų rūšys pagal žmonių socialines grupes	Asmenų (šeimų) skaičius, kuriems socialinių paslaugų poreikis:		10000 gyventojų tenka vietų (41552 gyv.)
		Įvertintas	Nepatenkintas	
5.2.	Senyvo amžiaus asmenys	-	-	-
5.3.	Socialinės rizikos suaugę asmenys	-	-	-
6.	<i>Pagalba į namus</i>			
6.1.	Suaugę asmenys su negalia	7	0	1,68
6.2.	Senyvo amžiaus asmenys	18	0	4,33
7.	<i>Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas institucijoje</i>			
7.1.	Socialinės rizikos šeimos ir vaikai, augantys socialinės rizikos šeimose	16	0	3,85
8.	<i>Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas asmens (šeimos) namuose</i>			
8.1.	Socialinės rizikos šeimos ir vaikai, augantys socialinės rizikos šeimose	55	0	13,24
8.2.	Socialinės rizikos suaugę asmenys	-	-	-
9.	<i>Laikinas apnakvindinimas</i>			
9.1.	Socialinės rizikos suaugę asmenys	-	-	-
10.	<i>Kitos socialinės priežiūros paslaugos (laikino apgyvendinimo)</i>	4	0	0,96
11.	<i>Bendrosios socialinės paslaugos (pagal gyventojų poreikį)</i>	Tenkina ma pagal poreikį	Tenkinama pagal poreikį	-

Kai kurių socialinių paslaugų išvystymo normatyvai neatitinka patvirtintų normatyvų – nesant socialinių paslaugų poreikio. 2016 m. Šiaulių rajone nebuvo teikiamos trumpalaikės socialinės globos vaikams su negalia, dienos socialinės globos paslaugos institucijoje senyvo amžiaus asmenims ir vaikams su negalia, dienos socialinės globos asmens namuose suaugusiems su negalia bei senyvo amžiaus asmenims, laikino apnakvindinimo paslaugos socialinės rizikos suaugusiems asmenims.

Savivaldybėje organizuojamų socialinių paslaugų analizė

Siekiant įvertinti socialinių paslaugų poreikį rajono savivaldybėje, pateikiama socialinių paslaugų analizė pagal atskiras paslaugų gavėjų grupes bei socialinių paslaugų rūšis, atliekama socialinių paslaugų pasiūlos analizė, aptariamoms savivaldybės organizuojamos ir jos teritorijoje veikiančios kitų institucijų teikiamos socialinės paslaugos.

Neįgalūs vaikai ir suaugę asmenys. Socialinės paramos skyrius organizuoja būsto pritaikymą neįgaliesiems, Socialinių paslaugų centras aprūpina techninės pagalbos priemonėmis, teikia rajono neįgaliesiems bendrąsias socialines paslaugas: konsultavimo, atstovavimo, tarpininkavimo, transporto organizavimo bei specialiąsias socialines paslaugas (pagalba į namus).

Asmenims su negalia kaip ir senyvo amžiaus asmenims teikiamos pagalbos į namus paslaugos. 2011 m. šios paslaugos buvo suteiktos 120 asmenų, 2012 m. – 115 asmenų, 2013 m. – 125 asmenims, 2014 m. – 123 asmenims, o 2015 m. – 121 asmeniui. 2016 m. – 120 asmenų. Didžiausias šios paslaugos gavėjų skaičius Kuršėnų mieste. Šis skaičius nuolat kinta, tačiau

paslauga teikiama visose seniūnijose, yra prieinama visiems rajono gyventojams, o jos poreikis tenkinamas.

VšĮ „Dienos centras sutrikusio intelekto asmenims“ teikia dienos socialinės globos paslaugas suaugusiems asmenims su sunkia ir vidutine kompleksine proto negalia, leidžiančias užtikrinti kokybišką paslaugų teikimą, atsižvelgiant į neįgaliųjų poreikius. Dienos centre besilankantys neįgalieji lavinami, ugdant jų socialinius, darbinius, kasdieninio gyvenimo įgūdžius, organizuojamas jų laisvalaikis, maitinimas, suteikiama transporto paslauga atvykti į dienos centrą ir grįžti į namus bei teikiamos kitos paslaugos, reikalingos asmeniui pagal jo nesavarankiškumo lygį.

Aukštelkės socialinės globos namai užtikrina ilgalaikės socialinės globos paslaugų teikimą 18 metų sulaukusiems asmenims, turintiems proto ar psichikos negalią.

Šiaulių rajono savivaldybės gyventojams 2016 metais trumpalaikės ir ilgalaikės socialinės globos paslaugų teikimą neįgaliejiems asmenims užtikrino VšĮ Šiaulių rajono pirminės sveikatos priežiūros centras (globos padalinys iki 2016-04-11), VšĮ Kuršėnų ligoninė (globos padalinys) ir VšĮ „Senolių namai“. Socialinės paramos skyrius organizavo neįgaliųjų asmenų apgyvendinimą kitų savivaldybių globos įstaigose, atsižvelgiant asmens ar jo artimųjų pageidavimą.

Neįgaliesiems socialinės reabilitacijos paslaugas taip pat teikia Šiaulių darbo birža, neįgaliuosius atstovaujanti nevyriausybinė organizacija, socialinių paslaugų, sveikatos, švietimo, kultūros ir sporto įstaigos. Šios įstaigos ir organizacijos teikia profesinės reabilitacijos, socialinių ir savarankiško gyvenimo įgūdžių ugdymo paslaugas, organizuoja kultūrinę ir sportinę neįgaliųjų veiklą. Neįgaliuosius pagal negalios pobūdį ir jų šeimos narius atstovaujančių organizacijų veikla yra itin svarbi siekiant sėkmingos neįgaliųjų socialinės integracijos užtikrinimo.

2016 metais rugpjūčio mėnesį Šiaulių rajono savivaldybės tarybos sprendimu patvirtinta Neįgaliųjų reikalų komisija ir jos nuostatai.

Senyvo amžiaus asmenys. Senyvo amžiaus asmenims, kaip ir neįgaliesiems organizuojamos apgyvendinimo socialinės globos įstaigose paslaugos, atsižvelgiant į jų ar artimųjų pageidavimą bei finansines galimybes mokėti už teikiamas paslaugas. Rajone nėra globos namų senyvo amžiaus asmenims, todėl šią paslaugą teikė VšĮ Šiaulių rajono pirminės sveikatos priežiūros centro Meškuičių palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninės globos padalinys (iki 2016-04-11), VšĮ Kuršėnų ligoninės globos padalinys ir VšĮ „Senolių namai“. Ji teikiama asmenims, kurie dėl senyvo amžiaus bei negalios gyventi vieni negali. Dažniausiai jiems nustatytas nuolatinės slaugos poreikis, o specialiųjų paslaugų nepakanka. Senyvo amžiaus asmenys taip pat turi galimybę apsigyventi VšĮ „Senolių namai“ savarankiško gyvenimo namuose, kur paslaugos teikiamos iš dalies savarankiškiems asmenims, nereikalaujantiems nuolatinės priežiūros. Jie turi galimybę savarankiškai tvarkytis buityje, mokėti mokesčius, gamintis maistą, įstaigos socialiniai darbuotojai teikia tik dalinę pagalbą.

Socialinės rizikos šeimos. Vaiko teisių apsaugos skyriaus duomenimis, 2016 m. rajone buvo 168 socialinės rizikos šeimos, kuriose augo 358 vaikai. Socialinių įgūdžių ugdymo paslaugas teikia 11 seniūnijų ir 12 socialinių darbuotojų darbu su socialinės rizikos šeimomis, kurie bendradarbiauja su policija, Vaiko teisių apsaugos skyriumi, įstaigomis bei institucijomis, teikdami informaciją apie savo aptarnaujamoje teritorijoje gyvenančias šeimas. VšĮ „Senolių namai“ krizių centras teikia trumpalaikės socialinės globos paslaugas vaikams, likusiems be tėvų globos, ar gyvenantiems socialinės rizikos šeimose. Laikino apnakvindinimo, socialinių įgūdžių ugdymo veiklą vykdo ir vaikų dienos centrai (Lietuvos krikščioniškojo fondo Ginkūnų vaikų dienos centras, dienos centras „Vaikystės spalvos“ Kuršėnų mieste, dienos centrai Kairių ir Meškuičių seniūnijose, Lietuvos Raudonojo kryžiaus Draugijos Šiaulių rajono skyriaus vaikų dienos centras), teikiantys vaikų priežiūros bei užimtumo dienos metu paslaugas, vykdančios žalingų įpročių prevenciją, dirbantys su vaikais ir jų šeimos nariais bei teikiantys sociokultūrinės paslaugas.

Vertinant esamą situaciją, tikslinga vaikų dienos centrų ir krizių centrų paslaugas plėtoti visose kaimiškiosiose seniūnijose, kuriose gyvena nemažas skaičius socialinės rizikos grupėi priklausančių bei socialiai remtinų šeimų.

Tėvų globos netekę vaikai. Apžvelgiant ankstesnių metų duomenis, galima teigti, kad tėvų globos netekusių vaikų skaičius kito kiekvienais metais: 2012 m. – 27 vaikai, 2013 m. – 47 vaikai, 2014 m. – 18 vaikų, 2015 m. – 46 vaikai, 2016 m. – 56 vaikai. Vaikai, netekę tėvų globos, 2016 m. buvo apgyvendinami šeimynose, šeimose. Kuršėnų vaikų globos namuose teikiamos kokybiškos

vaikų globos paslaugos paslaugos, tačiau institucinė globa negali užtikrinti visapusiško vaikų poreikių tenkinimo bei tinkamo paruošimo savarankiškam gyvenimui. Iš globos namų išėjusių vaikų situacija dažnai būna sudėtingesnė nei globojamų šeimose. Todėl 2017 metais Šiaulių rajone, kaip ir visoje Lietuvoje, planuojama orientuotis į bendruomenines paslaugas, mažinti globos namuose augančių vaikų skaičių, tokiu būdu padedant globotiniams efektyviau integruotis į visuomenę. Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2014 m. vasario 14 d. įsakymu Nr. A1-83 patvirtintas Perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų neįgaliesiems ir likusiems be tėvų globos vaikams planas. Šiuo planu siekiama 2014–2020 metų laikotarpiu numatyti nuoseklius ir koordinuotus veiksmus, skatinančius perėjimo iš institucinės socialinės globos prie paslaugų neįgaliesiems suaugusiems asmenims, turintiems proto ir (ar) psichikos negalią, vaikams ir jaunimui, turintiems proto ir (ar) psichikos negalią, ir likusiems be tėvų globos vaikams, įskaitant kūdikius, šeimoms bendruomenėje ir pagalbos šeimai, globėjams (rūpintojams) sistemos kūrimą. Šiaulių rajone įregistruotos trys šeimynos, kurių teikiamos socialinės globos paslaugos yra ne tik ekonomiškai efektyvesnės, bet ir kokybiškesnės, nes globojamiems vaikams sudaromos sąlygos, artimos biologinėje šeimoje gyvenančių vaikų gyvenimo sąlygoms. Dėl to sumažėja vaikų socialinės atskirties rizika, užkertamas kelias daugelio socialinių, psichologinių bei pedagoginių problemų kilimui visais vaikų raidos etapais. Siekiant geresnės paslaugų kokybės bei ekonominio efektyvumo, tikslinga plėsti šeimynų teikiamas trumpalaikės bei ilgalaikės socialinės globos paslaugas tėvų globos netekusiems vaikams, aktyvinti globėjų, įtėvių paiešką. 2016 metais Šiaulių rajono savivaldybės tarybos sprendimu patvirtintas papildomo finansavimo skyrimas pilnamečiams besimokantiems globotiniams.

Socialinės rizikos suaugę asmenys. Tai darbingo amžiaus asmenys, socialiai atskirti dėl elgetavimo, valkatavimo, piktnaudžiavimo alkoholiu, narkotinėmis ir kitomis psichotropinėmis medžiagomis, priklausomybės nuo azartinių lošimų, įsitraukimo ar polinkio įsitraukti į nusikalstamą veiklą ir iš dalies ar visiškai netekę gebėjimų savarankiškai rūpintis savo (šeimoms) gyvenimu bei dalyvauti visuomeniniame gyvenime. Šiaulių rajone socialinės adaptacijos priemonių tinklas socialinės rizikos suaugusių asmenų grupei nėra pakankamai išplėtotas. Šiaulių rajonas supa Šiaulių miestą, tad gana didelė dalis šiai grupei priklausančių asmenų įsilieja į miesto gyventojų gretas. Taip šiek tiek palengvinamas kylančių problemų sprendimas, tačiau šios problemos išlieka.

Į Socialinės paramos skyrių besikreipiantiems asmenims 2016 m. dažniausiai buvo teikiamos bendrosios socialinės paslaugos: informavimas ir konsultavimas. Tarptautinė žmogaus gerovės asociacija 2016 m. suteikė laikinojo apgyvendinimo paslaugas 6 socialinės rizikos grupei priklausantiems asmenims (3,1 tūkst. Eur). Vis dėlto, ši organizacija nėra pajėgi pasirūpinti visais Šiaulių rajono socialinės rizikos asmenimis, todėl išlieka laikino gyvenimo namų poreikis. Prastėjant ekonominei situacijai ši problema tampa vis aktualesnė ir itin paaštrėja sutrikus asmenų, neturinčių nuolatinės gyvenamosios vietos, sveikatai. Atsidūrę gydymo įstaigoje, tokie asmenys negauna tinkamos jiems reikalingos pagalbos, o ir patys dažnai sukelia nemažai problemų įstaigai pažeidinėdami vidaus tvarkos taisykles. Šiai asmenų grupei reikia organizuoti ir teikti regionines socialines paslaugas psichologinės bei socialinės reabilitacijos įstaigose.

Rajono teritorijoje savo veiklą su rizikos grupei priklausančiais asmenimis vykdo dvi įstaigos. VšĮ „Agapao reabilitacijos centras“ – socialinės psichologinės reabilitacijos bendruomenė vyrams, kurios tikslas – padėti priklausomiems nuo narkotikų, alkoholio ir psichotropinių medžiagų integruotis į visuomenę. Reabilitacijos trukmė – 1 metai ir ilgiau, vienu metu bendruomenėje gali gyventi 22 asmenys. VšĮ „Eterna Vita“ – socialinės psichologinės reabilitacijos bendruomenė, konsultuojanti sergančius priklausomybės ligomis, siunčia sergančiuosius į gydymo įstaigas, motyvuoja gydymuisi ir reabilitacijai. Vienu metu bendruomenėje gali gyventi 18 asmenų, reabilitacija įprastai trunka 12–18 mėnesių.

Analizuojant socialines paslaugas teikiančių darbuotojų darbo efektyvumą ir įvertinus tai, kad didžioji dalis rajono teritorijos – kaimiška, bei siekiant, kad Šiaulių rajone teikiamos socialinės paslaugos būtų teikiamos laiku, kokybiškai ir efektyviai, socialiniams darbuotojams (specialistams socialiniam darbui bei socialiniams darbuotojams darbui su socialinės rizikos šeimomis) 2016 m. sudaryta galimybė dalyvauti supervizijos procese. 23 seniūnijų darbuotojai dalyvavo mokymuose, kurių dėka darbuotojai galėjo gilinti žinias bei kelti kvalifikaciją.

Socialinių darbuotojų ir socialinių darbuotojų padėjėjų skaičius savivaldybėje

13 lentelė

Eil. Nr.	Įstaigos	Socialinių darbuotojų skaičius		Socialinių darbuotojų padėjėjų skaičius
		Iš viso	Iš jų finansuojamų iš valstybės biudžeto	
1.	Savivaldybės socialinių paslaugų įstaigose:			
1.1.	Biudžetinėse:	13	-	36
1.1.1	<i>Kuršėnų vaikų globos namai</i>	12	Socialinio darbuotojo padėjėjai – 19	19
1.1.2.	<i>Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų centras</i>	1	-	17
1.2.	Viešosiose įstaigose:	9	-	18
1.2.1.	<i>VšĮ „Senolių namai“</i>	2	-	7
1.2.2.	<i>VšĮ „Dienos centras sutrikusio intelekto asmenims“</i>	3	-	5
1.2.3.	<i>VšĮ „Eterna Vita“</i>	1	-	6
1.2.4.	<i>VšĮ Pirminės sveikatos priežiūros centro Meškuičių palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninė (globos padalinys)</i>	2	-	-
1.2.5.	<i>VšĮ Kuršėnų ligoninė (globos padalinys)</i>	1	-	-
2.	Savivaldybės administracijoje:	27	-	-
2.1.	<i>Seniūnijų specialistai socialiniam darbui</i>	13	-	
2.2.	<i>Seniūnijų socialiniai darbuotojai darbui su socialinės rizikos šeimomis</i>	12	12	-
2.3.	<i>Specialistai (seniūnijose)</i>	2	-	-
	Iš viso	49	31	54

Socialinių darbuotojų išsilavinimas. Iš viso Šiaulių rajono savivaldybės administracijoje (seniūnijose) bei socialinių paslaugų įstaigose dirba 49 socialiniai darbuotojai ir 54 socialinio darbuotojo padėjėjai, turintys reikiamą išsilavinimą ir toliau aktyviai dalyvaujantys mokymuose, siekiant tobulinti kvalifikaciją bei gilinti turimas žinias.

Ankstesnių metų socialinių paslaugų plano įgyvendinimo rezultatų trumpa apžvalga

2016 metais įgyvendinti socialinių paslaugų plane numatyti uždaviniai – Šiaulių rajono gyventojams buvo teikiamos numatytos socialinės paslaugos, kurias pagal asmens savarankiškumo lygį teikė savivaldybės įstaigos, biudžetinės, viešosios socialinių paslaugų įstaigos bei nevyriausybinius sektorius.

Atsižvelgiant į gyventojų poreikius buvo siekiama išlaikyti tas pačias teikiamų socialinių paslaugų – institucinės dienos socialinės globos neįgaliesiems, pagalbos į namus, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo namuose, transporto organizavimo, bei kitų reikalingų paslaugų apimtį. Pagrindiniais socialinių paslaugų gavėjais išlieka neįgalūs, senyvo amžiaus asmenys, socialinės rizikos šeimos, suaugę socialinės rizikos asmenys, tėvų globos netekę vaikai. Socialiniai darbuotojai, teikiantys socialinę priežiūrą socialinės rizikos šeimoms rajone, pastebi, kad ne tik socialinės rizikos šeimos, bet ir šeimos, kurios neįrašytos į socialinės rizikos šeimų apskaitą, neretai patenka į krizines situacijas ar susiduria su socialinės rizikos veiksniais, pažeidžiančiais šeimos santykių pusiausvyrą ir sutrikdančiais sėkmingą šeimos funkcionavimą. Savalaikių ir efektyvių kompleksinių paslaugų krizinėse situacijose esantiems tėvams, auginantiems vaikus, teikimas turėtų prisidėti prie socialinės rizikos šeimų skaičiaus mažėjimo. Laiku suteikus tinkamą pagalbą, ypatingą dėmesį skiriant tėvų socialinių bei pozityvios tėvystės įgūdžių ugdymui, galima užkirsti kelią krizių užsitęsimui bei naujų problemų atsiradimui.

2017 m. sausio mėn. pradėtas įgyvendinti projektas „Kompleksinių paslaugų šeimai teikimas Šiaulių rajone“. Nuo kovo mėnesio projekto partneriai – Socialinės integracijos centras, VšĮ „Eterna“.

vita“ ir Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Draugijos Šiaulių rajono skyrius – užtikrins nenutrūkstamą Bendruomeninių šeimos namų veiklą, sudarydami sąlygas Šiaulių rajone gyvenančioms šeimoms gauti kompleksiskai teikiamas paslaugas ir padėdami įveikti iškilusius sunkumus ir krizes bei derinti šeimos ir darbo įsipareigojimus. Tikimasi, kad įgyvendinus projektą Šiaulių rajone sumažės ir socialinės rizikos sąrašą įtrauktų šeimų ir jose augančių vaikų skaičius. Projekto metu dėl vykdomų mokymų, konsultacijų ir renginių bus užtikrintas aktyvesnis bendravimas šeimose ir tarp šeimų, skatinamas rajono gyventojų savarankiškumas, visuomeniškumas. Kartu bus prisidedama prie tokių problemų kaip vaikų nepriežiūra, bedarbystė, skurdas, nevaldomos įtampos šeimos narių tarpusavio santykiuose ir pan. sprendimas. Per 36 projekto įgyvendinimo mėnesius numatoma suteikti kompleksinę pagalbą ne mažiau nei 223 asmenims.

Atsižvelgiant į tai, kad vienas iš pagrindinių siekių yra vaikų, augančių vaikų globos namuose, skaičiaus mažinimas, 2017 m. daug dėmesio numatoma skirti globos šeimose ir įvaikinimo populiarinimui, skatinant šeimas ryžtis priimti globotinius į savo namus. Konsultavimo, informavimo ir tarpininkavimo paslaugos buvo teikiamos visiems pagal poreikį.

2016 m. asmenims su sunkia negalia teikiamų paslaugų poreikis buvo visiškai tenkinamas, nes šios paslaugos buvo finansuojamos iš valstybės biudžeto tikslinių specialiosios dotacijos lėšų bei asmens lėšų. Nenutrūkstamai tęsiama ir būsto bei gyvenamosios aplinkos pritaikymo neįgaliesiems programa. 2017 metais svarbu išlaikyti teikiamų socialinių paslaugų įvairovę bei apimtį, o esant finansinėms galimybėms – didinti teikiamų nestacionarių paslaugų apimtį bei didinti socialinių darbuotojų kompetencijas.

Socialinių paslaugų finansavimui panaudotų lėšų suvestinė

14 lentelė

Eil. Nr.	Finansavimo šaltiniai	2013 m. tūkst. Eur	2014 m. tūkst. Eur	2015 m. tūkst. Eur	2016 m. tūkst. Eur
1.	Savivaldybės biudžetas	345,82	528,31	756,10	901,6
2.	Valstybės biudžeto specialioji tikslinė dotacija	598,96	541,04	518,60	507,8
3.	Valstybės biudžetas	77,08	76,03	73,3	84,1

Lėšų didėjimui įtakos turėjo paslaugų gavėjų skaičiaus augimas, paslaugas teikiančių įstaigų skaičiaus didėjimas bei paslaugos kainų ir asmens gaunamų pajamų pokyčiai.

III SKYRIUS UŽDAVINIAI IR PRIEMONIŲ PLANAS 2017 METAMS

Prioritetinės socialinių paslaugų plėtros kryptys

Įgyvendinant Šiaulių rajono plėtros strateginio plano 2017–2023 metams tikslą – socialiai saugios ir sveikos visuomenės formavimas, išskiriamas vienas iš svarbiausių šio tikslo pasiekimui keliamų uždavinių – užtikrinti socialinių paslaugų kokybę, įvairovę ir prieinamumą, skatinti socialinę integraciją.

Atsižvelgiant į rajono socialinę demografinę situaciją, Šiaulių rajono savivaldybėje prioritetinės socialinių paslaugų gavėjų grupės yra šios: neįgalieji, senyvo amžiaus asmenys, socialinės rizikos vaikai, socialinės rizikos šeimos, likę be tėvų globos vaikai, asmenys, patyrę socialinę riziką.

Šios socialinės grupės yra menkiau integruotos į visuomenę, turi mažiau arba visai neturi galimybių dalyvauti visuomenės gyvenime.

Vertinant Šiaulių rajono socialinę demografinę situaciją, išskiriamos šios prioritetinės socialinių paslaugų plėtros kryptys:

1. dienos socialinės globos paslaugos pagyvenusiems, vaikus auginančioms šeimoms, patyrusioms socialinę riziką;
2. pagalbos į namus paslaugos pagyvenusiems ir neįgaliesiems rajono gyventojams;
3. socialinės priežiūros paslaugos (laikino apgyvendinimo) socialinės rizikos suaugusiems asmenims, kurie dėl įvairių priežasčių neturi kur ar negali vieni gyventi;
4. socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo namuose paslaugų plėtojimas vaikus auginančioms šeimoms, patyrusioms socialinę riziką;
5. bendradarbiavimas su nevyriausybinėmis organizacijomis, plėtojant paslaugų neįgaliesiems bei senyvo amžiaus asmenims teikimą.

Priemonių planas

15 lentelė

Tikslas, įrašytas Socialinių paslaugų plano I dalyje SUDARYTI SĄLYGAS ASMENIUI (ŠEIMAI) UGDYTI AR STIPRINTI GEBĖJIMUS IR GALIMYBES SPREŠTI SAVO SOCIALNES PROBLEMAS, PALAIKYTI SOCIALINIUS RYŠIUS SU VISUOMENE, TAIP PAT PADĖTI ĮVEIKTI SOCIALINĘ ATSKIRTĮ				
Uždaviniai	Priemonės	Lėšos tūkst. Eur	Atsakingi vykdytojai	Laukiamas rezultatas
1.1. Atnaujinti ir plėsti Šiaulių rajono savivaldybės socialines paslaugas teikiančių įstaigų infrastruktūrą	1.1.1. Socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra Šiaulių rajone	Savivaldybės biudžeto lėšos 20,0	Savivaldybės administracija	Įkurtos 34 naujos socialinės globos vietos
1.2 Skatinti vaikų dienos centrų kūrimą ir plėtrą Šiaulių rajone	1.2.1. Finansuoti paslaugų teikimą socialinę riziką patyrusių bei socialiai remtinių šeimų vaikams Lietuvos krikščioniško fondo Ginkūnų vaikų dienos centre	Savivaldybės biudžeto lėšos 13,0	Savivaldybės administracija, LKF Ginkūnų vaikų dienos centras	8 vaikai iš socialinės rizikos ir socialiai remtinių šeimų
	1.2.2. Finansuoti paslaugų teikimą socialinę riziką patyrusių šeimų vaikams VŠĮ „Eterna Vita“ vaikų dienos centre „Vaikystės spalvos“ Kuršėnų mieste		Savivaldybės administracija, VŠĮ „Eterna Vita“	8 vaikai iš socialinės rizikos ir socialiai remtinių šeimų

	1.2.3. Finansuoti paslaugų teikimą socialinę riziką patyrusių šeimų vaikams Tarptautinės žmogaus gerovės asociacijos Meškuičių vaikų dienos centre		Savivaldybės administracija, TŽGA Meškuičių vaikų dienos centras	8 vaikai iš socialinės rizikos ir socialiai remtinių šeimų
	1.2.4. Finansuoti paslaugų teikimą socialinę riziką patyrusių šeimų vaikams Tarptautinės žmogaus gerovės asociacijos Kairių vaikų dienos centre		Savivaldybės administracija, TŽGA Kairių vaikų dienos centras	8 vaikai iš socialinės rizikos ir socialiai remtinių šeimų
	1.2.5. Finansuoti maitinimo paslaugų teikimą socialinę riziką patyrusių šeimų vaikams Lietuvos Raudonojo kryžiaus draugijos Šiaulių rajono vaikų dienos centre		Savivaldybės administracija, LRKD Šiaulių rajono vaikų dienos centras	20 vaikų iš socialinės rizikos ir socialiai remtinių šeimų
1.3 Organizuoti globėjų (rūpintojų), tėvių (globėjų) paiešką, atranką, mokymus, skatinti ir remti globą šeimoje, šeimynas Šiaulių rajone	1.3.1 Informuoti visuomenę apie įvaikinimą, globą (rūpybą), skatinti prisidėti prie stacionarios socialinės globos mažinimo		Savivaldybės administracija, GIMK	Nuolatinės informacijos teikimas
	1.3.2 Finansuoti socialinės globos paslaugas šeimynose gyvenantiems tėvų globos netekusiems vaikams	Savivaldybės biudžeto lėšos 30,0	Savivaldybės administracija, Šeimynos	36 glojami vaikai Viena naujai įkurta šeimyna
	1.3.3. Papildomai finansuoti pilnamečių globotinių, besimokančių ugdymo įstaigose ir gyvenančių šeimynose, išlaikymą	Savivaldybės biudžeto lėšos 6,5	Savivaldybės administracija, Šeimynos	8-10 vaikų
1.4. Plėtoti socialines paslaugas Šiaulių rajone	1.4.1 Plėtoti specialiojo transporto paslaugų teikimą socialinių paslaugų gavėjams	Savivaldybės biudžeto lėšos	Socialinių paslaugų centras	180 asmenų
	1.4.2. Finansuoti socialinių paslaugų teikimo išlaidas Kuršėnų vaikų globos namuose	Valstybės biudžeto lėšos 146,0 Savivaldybės biudžeto lėšos 430,6	Savivaldybės administracija Kuršėnų vaikų globos namai	60 vaikų
	1.4.3 Socialinės priežiūros (pagalba į namus) paslaugų teikimo efektyvinimas	Savivaldybės biudžeto lėšos 147,3	Socialinių paslaugų centras	Investuota į žmogiškųjų išteklių plėtrą
	1.4.4. Finansuoti ilgalaikės/trumpalaikės	Valstybės biudžeto	Savivaldybės administracija	apie 130 asmenų

	socialinės globos paslaugas neįgaliems ir senyvo amžiaus asmenims	lėšos 150,6 Savivaldybės biudžeto lėšos 98,5		
	1.4.5 Finansuoti apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose paslaugų teikimą	Savivaldybės biudžeto lėšos 2,4	Savivaldybės administracija VšĮ Senolių namai	2 asmenys
	1.4.6. Tęsti dienos socialinės globos paslaugų finansavimą sutrikusio intelekto asmenims	Valstybės biudžeto lėšos 62,4 Savivaldybės biudžeto lėšos 17,8	Savivaldybės administracija VšĮ Dienos centras sutrikusio intelekto asmenims	28 asmenys
	1.4.7. Aprūpinti neįgalius asmenis techninės pagalbos priemonėmis	Valstybės biudžeto lėšos	Socialinių paslaugų centras	500 asmenų
	1.4.8. Įgyvendinti projektą „Integrali pagalba į namus Šiaulių rajone“	ES lėšos 50,3	Socialinių paslaugų centras	20 asmenų
1.5. Sukurti krizių įveikimo pagalbos sistemą, teikti ir plėtoti krizių įveikimo pagalbos paslaugas krizės ištiktooms šeimoms ir (arba) asmenims Šiaulių rajone	1.5.1 Tęsti socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos teikimą socialinę riziką patyrusioms šeimoms, auginančioms vaikus	Valstybės biudžeto lėšos 161,3	Savivaldybės administracija, Kuršėnų VGN GIMK	apie 168 šeimos
	1.5.2 Finansuoti suaugusių socialinės rizikos asmenų apgyvendinimo paslaugas nakvynės namuose, krizių centre	Savivaldybės biudžeto lėšos 3,0	Savivaldybės administracija, paslaugas teikianti įstaiga	5 socialinės rizikos grupei priklausantys asmenys
	1.5.3 Paramos maisto produktais labiausiai skurstantiems gyventojams programos įgyvendinimas	ES lėšos 16,6 Savivaldybės biudžeto lėšos 0,7	Savivaldybės administracija	4000 asmenų
	1.5.4 Kompleksinės paslaugos suaugusiems socialinės rizikos asmenims ir šeimoms krizinės situacijos atvejais	Savivaldybės biudžeto lėšos 0,0	Savivaldybės administracija	2–3 šeimos
	1.5.5 Kompleksinės paslaugos šeimai	ES lėšos 95,1	Savivaldybės administracija, Partneriai	223 paslaugos gavėjai
	1.5.6 Atokvėpio valandėlės paslaugų teikimas (asistento pagalba) Diušeno liga sergančių vaikų šeimoms	Savivaldybės biudžeto lėšos 0,0	Savivaldybės administracija	1 šeima
	1.6. Pritaikyti Šiaulių	1.6.1. Tęsti būsto ir	Valstybės	Savivaldybės

rajono savivaldybės gyvenamuosius būstus ir gyvenamąją aplinką specialių poreikių turintiems asmenims	gyvenamosios aplinkos neįgaliesiems pritaikymo programą: keltuvų ir nuovažų įrengimas, sunkiai prieinamų erdvių pritaikymas	biudžeto lėšos 34,5 Savivaldybės biudžeto lėšos 30,5	administracija	
1.7. Remti ir skatinti socialinės reabilitacijos renginių Šiaulių rajono neįgaliesiems organizavimą ir dalyvavimą tokiuose renginiuose šalyje bei užsienyje	1.7.1. Tęsti socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektų finansavimą	Valstybės biudžeto lėšos 62,3 Savivaldybės biudžeto lėšos 11,9	Savivaldybės administracija, Nevyriausybinės organizacijos	10 projektų
1.8. Skatinti bendradarbiavimą su NVO ir kitomis įstaigomis, organizacijomis, plėtojant socialinių paslaugų teikimą ir skatinant savanorystę Šiaulių rajone	1.8.1. Skatinti NVO, dirbančių socialinio darbo srityje ir siekiančių mažinti socialinę atskirtį, veiklą ir bendradarbiavimą	Savivaldybės biudžeto lėšos	Socialinių paslaugų centras NVO	Bendrųjų socialinių paslaugų plėtra ir jų priartinimas prie žmogaus – kvalifikuota pagalba asmens gyvenamojoje vietoje bei galimybė laiku nustatyti problemas bei paslaugos poreikį
1.9. Vykdyti ir plėtoti socialinės apsaugos prevencines priemones ir programas Šiaulių rajone	1.9.1. Smurtinio elgesio mažinimo programa	Savivaldybės biudžeto lėšos	Savivaldybės administracija	15 asmenų
	1.9.2. Priklausomybės nuo alkoholio prevencijos programa	Savivaldybės biudžeto lėšos	Savivaldybės administracija	20 asmenų
1.10. Didinti Šiaulių rajono socialinių darbuotojų kompetencijas	1.10.1. Mokymai, supervizijos, seminarai	Savivaldybės biudžeto lėšos 4,0	Savivaldybės administracija	25 specialistai

**IV SKYRIUS
FINANSAVIMO PLANAS**

Socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai

16 lentelė

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai	Pagal faktines išlaidas		Pagal planines išlaidas	
		2016 m.	2017 m.	2017 m.	2018 m.
1.	Savivaldybės biudžeto išlaidos socialinėms paslaugoms, tūkst. Eur	901,6	847,4	847,4	847,4
1.1.	<i>Palyginti su bendru savivaldybės biudžetu, proc.</i>	2,69	2,42	2,42	2,42
2.	LR valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos, tūkst. Eur (<i>soc. riz., sunki negalia, Kuršėnų vaikų globos namai</i>)	507,8	524,3	524,3	524,3
2.1.	<i>Socialinės rizikos šeimų socialinei priežiūrai organizuoti, tūkst. Eur</i>	117,4	165,3	165,3	165,3
2.2.	<i>Asmenų su sunkia negalia socialinei globai organizuoti, tūkst. Eur</i>	209,1	213,0	213,0	213,0
2.3.	<i>Vaikų globos (rūpybos) išmokoms</i>	-			
3.	ES struktūrinių fondų lėšos, tūkst. Eur	-	162,0	191,2	191,2
4.	Asmenų mokėjimai už socialines paslaugas, tūkst. Eur	350,59	382,00	382,00	382,00
5.	Kitos lėšos, tūkst. Eur (valstybės biudžeto lėšos socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektams finansuoti ir būsto pritaikymo neįgaliesiems lėšos)	84,1	96,8	96,8	96,8

Socialinių paslaugų finansavimo šaltinių įvertinimas

2016 metais pagrindiniai teikiamų socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai išliko tie patys, kaip ir ankstesniais metais – savivaldybės ir valstybės biudžeto lėšos bei Europos Sąjungos fondų lėšos. Jie priklausė nuo teisinių aktų pasikeitimo, parengtų ir vykdomų projektų ir kt.

Socialinių paslaugų finansavimo iš savivaldybės biudžeto būdai

17 lentelė

Eil. Nr.	Finansavimo būdai	Lėšos (tūkst. Eur)	
		2016 m.	2017 m.
1.	Socialinių paslaugų pirkimas	17,8	16,5
2.	Tiesioginis socialinių paslaugų įstaigų finansavimas	762,3	696,5
	Iš jų:		
2.1.	Savivaldybės pavaldumo įstaigoms (Kuršėnų vaikų globos namai, Socialinių paslaugų centras, Meškuičių ir Kuršėnų ligoninių globos padaliniai, Dienos centras sutrikusio intelekto asmenims)	630,9	610,6
2.2.	Regionų socialinių paslaugų įstaigoms pagal lėšų kompensavimo sutartis	131,4	85,9
2.3.	Nevyriausybinių organizacijų įstaigoms pagal lėšų kompensavimo sutartis	-	-
3.	Savivaldybės biudžeto lėšos, skirtos nevyriausybiniams organizacijoms	-	-
4.	Finansavimas vykdam socialinių paslaugų programas	121,5	134,40

Lėšos, reikalingos žmogiškųjų išteklių plėtrai

Siekiant plėsti socialinių paslaugų infrastruktūrą rajone bei gerinti socialinių paslaugų kokybę būtina užtikrinti žmogiškųjų išteklių plėtrą investuojant į socialinių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimą, įdarbinant daugiau darbuotojų.

Savivaldybės finansinių galimybių palyginimas su numatytu priemonių finansavimu

Šiaulių rajono socialinių paslaugų plane numatytu teikti priemonių įgyvendinimas priklauso nuo savivaldybės finansinių galimybių, kurios, kaip ir daugelyje Lietuvos savivaldybių, yra ribotos. 2017 metais numatytos priemonės bus finansuojamos iš savivaldybės ir valstybės biudžeto lėšų bei Europos Sąjungos fondų lėšų. Vienas iš pagrindinių uždavinių – išlaikyti esamų paslaugų teikimą ir, atsižvelgiant į finansines galimybes, išplėsti esamų paslaugų apimtį, užtikrinant organizuojamų paslaugų kokybę.

Savivaldybėje organizuojamų socialinių paslaugų įvertinimas

Didėjant pensinio amžiaus asmenų skaičiui, palaipsniui didėja ilgalaikės socialinės globos paslaugų poreikis, kuris šiandien yra tenkinamas. Pagrindinė problema – netenkinamas laikino gyvenimo ar laikino apnakvindinimo paslaugų poreikis suaugusiems socialinės rizikos asmenimis.

Lyginant su ankstesniais metais, Šiaulių rajono gyventojų socialinių paslaugų poreikiai yra tenkinami vis geriau, tačiau vis dar neužtikrinamas visiškas šių poreikių tenkinimas. Vis aktyviau į socialinių paslaugų teikimą įsitraukia nevyriausybinės organizacijos, kurios pakankamai aktyviai dalyvauja įgyvendinant įvairius projektus, iš įvairių šaltinių gautas lėšas naudoja socialinių paslaugų organizavimui. Nevyriausybinės organizacijos, tarpininkaudamos sprendžiant įvairias socialines problemas, įtraukia gyventojus į bendruomenės veiklą. Sprendžiant neįgaliųjų problemas, tikimasi Neįgaliųjų reikalų komisijos, kuri patvirtinta šių metų Savivaldybės tarybos sprendimu, aktyvios veiklos.

V SKYRIUS PLĖTROS VIZIJA IR PROGNOZĖ

Socialinių paslaugų plėtros vizija

Sistemiškai plėtojant socialinių paslaugų sistemą tikimasi, jog prioritetinės socialinių paslaugų gavėjų grupės gaus jų poreikius tenkinančias bei geros kokybės socialines paslaugas, padedančias sumažinti socialinę atskirtį ir dėl jos kylančias problemas. Socialinės paslaugos turėtų būti orientuotos į tuos asmenis, kuriems jų tikrai reikia. 2017 m. bus siekiama įkurti įstaigą, kuri teiktų socialines paslaugas suaugusiems socialinės rizikos asmenims.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2014 m. vasario 14 d. įsakymu Nr. A1-83 patvirtintas Perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų neįgaliesiems ir likusiems be tėvų globos vaikams 2014–2020 metais veiksmų planas. Įgyvendinant šį planą bus siekiama 2016–2020 metų laikotarpiu numatyti nuoseklius ir koordinuotus veiksmus, skatinančius perėjimo iš institucinės socialinės globos prie paslaugų neįgaliesiems suaugusiems asmenims, turintiems proto ar (ir) psichikos negalią, vaikams ir jaunimui, turintiems proto ar (ir) psichikos negalią ir likusiems be tėvų globos vaikams, įskaitant kūdikius, šeimoms bendruomenėje ir pagalbos šeimai, globėjams (rūpintojams) sistemos kūrimą, kompleksinių paslaugų šeimai teikimo bei integralios pagalbos namuose paslaugų plėtrą.

Taip pat labai aktualus yra bendradarbiavimo tarp valstybinių, savivaldybės, nevyriausybinių ir privačių organizacijų, kurios teikia socialines paslaugas, plėtojimas. Didėjanti specialistų socialiniam darbui darbo patirtis ir kompetencija pagerins teikiamų socialinių paslaugų kokybę.

Prognozuojamos socialinės paslaugos

Teikiant socialines paslaugas, planuojant jų mastą ateinantiems 3 metams, ir toliau bus orientuojamasi į pagrindines socialinių paslaugų gavėjų grupes: neįgaliosius, senyvo amžiaus asmenis, socialinės rizikos šeimas ir be tėvų globos likusius vaikus, suaugusius socialinės rizikos asmenis. Taip pat bus pradėta teikti kompleksines paslaugas šeimoms, neįtrauktoms į socialinės rizikos šeimų sąrašus. Šių paslaugų teikimas turėtų padėti užkirsti kelią socialinės rizikos šeimų skaičiaus augimui bei padėti ne tik asmenims, kurie neturi galimybių (arba noro) pasirūpinti savimi ir savo šeima, bet ir tiems, kurie siekia savo jėgomis užtikrinti šeimos gerovę. Pagrindinėms socialinių paslaugų gavėjų grupėms tikslinga teikti ir plėtoti:

- neįgaliesiems asmenims bei senyvo amžiaus asmenims – pagalbą į namus, bendrųjų socialinių paslaugų prieinamumą bei integralios pagalbos (slauga ir socialinė globa namuose) paslaugas rajone;

- socialinės rizikos šeimoms bei šeimoms, turinčioms problemų – gerinti socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugų kokybę bei plėtoti kompleksinių paslaugų šeimai teikimą;

- gerinti socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugų kokybę;

- likusiems be tėvų globos vaikams – skatinti įvaikinimą, globą (rūpybą), plėsti ilgalaikės bei trumpalaikės globos paslaugas šeimynose bei šeimose, teikti GIMK (globėjų (rūpintojų) ir itėvių mokymas ir konsultavimas) paslaugas.

Vykdamas perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų pertvarką, savivaldybėje būtina plėtoti ir remti nestacionarias bendruomenines paslaugas. Tokio pobūdžio paslaugos yra prioritetinės, labiau atitinka šiuolaikinę paslaugos gavėjo gerovę. Paslaugos, kurios yra artimiausios ateities siekiamybė, turėtų būti: ilgalaikė / trumpalaikė socialinė globa šeimynose (šiuo metu jų yra trys), profesionalūs globėjai tėvų globos netekusiems vaikams, grupiniai gyvenimo namai vaikams ir jaunuoliams su negalia, laikino „atokvėpio“ paslaugos. Vaikų globos namų ir šeimynų buvusiems globotiniams, turintiems emocijų bei intelekto sutrikimų reikalinga tolimesnė pagalba integruojantis į visuomenę. Tikslinga būtų įsteigti Jaunimo namus – pakopą jaunuolių kelyje į savarankišką gyvenimą.

Kuršėnų vaikų globos namuose yra potencialios galimybės plėtoti bendruomeninių paslaugų vaikams ir šeimai infrastruktūrą – dienos, savaitės socialinės globos paslaugos, laikino „atokvėpio“ paslaugos mamoms (tėvams) su kūdikiais (vaisiais) socialinių įgūdžių formavimui, būsto paieškai,

vaikų ir tėvų atskirties mažinimui, vaikų dienos priežiūros ir popamokinio ugdymo paslaugoms, informacijos sklaida, globėjų įtėvių mokymas ir konsultavimas pagal GIMK programą.

Socialinių paslaugų centras nuo 2016 m. spalio 25 d. įgyvendina projektą „Integrali pagalba Šiaulių rajone“, finansuojamą Europos struktūrinių fondų lėšomis. Projekto trukmė – 33 mėn. Suburtos dvi mobilios integralios pagalbos (socialinė globa ir slauga) komandos. Paslaugas teiks neįgaliems darbingo amžiaus ir senyvo amžiaus asmenims bei konsultacinę pagalbą jų šeimos nariams Šiaulių rajone. Dienos socialinė globą ir slaugą numatoma teikti ne mažiau kaip 20-iai asmenų.

Būtina telkti nevyriausybinės organizacijas darbui su žmonėmis, patyrusiais socialinę atskirtį dėl neįgalumo. Teikiant socialines paslaugas, svarbu bendradarbiauti ir dirbti komandoje. Socialinės paslaugos turi būti teikiamos kompleksiskai bei derinamos su kitomis socialinės ir sveikatos apsaugos formomis.

Savivaldybės biudžeto augimo perspektyva ir numatomas pokytis

Tikimasi, kad lėšos, skiriamos socialinėms paslaugoms iš savivaldybės biudžeto, nemažės, nes esant demografinėi kaitai, augs žmonių, kuriems bus reikalingos paslaugos, skaičius. Be to, nuolat kinta ilgalaikės socialinės globos paslaugų kainos globos namuose. Dėl šių priežasčių didės našta savivaldybės biudžetui, finansuojant paslaugas mažas pajamas gaunantiems asmenims. Socialinėms paslaugoms skiriamų lėšų dalis kiekvienais metais turėtų didėti, taip pat tikslinga būtų didesni dėmesį skirti bendruomeninių paslaugų plėtrai.

Išteklių prognozė ateinantiems 3 metams

Numatoma, jog socialinių paslaugų poreikis socialinės atskirties žmonių grupei nežymiai kils, todėl bus stengiamasi šį poreikį realizuoti įvairiais būdais per skirtingas funkcijas atliekančias institucijas, įstaigas ir organizacijas. Numatyti rajono biudžetą 3 metams yra sudėtinga, todėl planuojant socialines paslaugas, bus atsižvelgiama į savivaldybės biudžeto galimybes. Numanoma, kad pagrindiniai teikiamų socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai bus savivaldybės biudžetas, valstybės specialiosios tikslinės dotacijos lėšos savivaldybių biudžetams ir Europos Sąjungos paramos lėšos. Aktualu, kad būtų užtikrintas jau paskirtų ir skiriamų socialinių paslaugų teikimas, jų tęstinumas bei finansavimas.

Valstybinių socialinių paslaugų poreikis

18 lentelė

Socialinių paslaugų rūšys (nurodyti pagal žmonių socialines grupes)	Mastas (vietų skaičius)
Ilgalaikė socialinė globa asmenims su proto ir psichine negalia	3
Trumpalaikė socialinė globa asmenims su proto ir psichine negalia	1

VI SKYRIUS PLANO ĮGYVENDINIMO PRIEŽIŪRA

Socialinių paslaugų plano įgyvendinimo priežiūros vykdytojai

Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų planą įgyvendina Socialinės paramos skyrius, VTAS kartu su kitais savivaldybės administracijos padaliniais, socialines paslaugas teikiančiomis įstaigomis bei organizacijomis.

Socialinių paslaugų plano įgyvendinimo priežiūros etapai ir įvertinimo rezultatai

Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų planas bus vertinamas baigiantis kalendoriniams metams, atsižvelgiant į vykdomą savivaldybės biudžetą.

Plano vertinimo rezultatai bus aptariami su socialines paslaugas teikiančių įstaigų vadovais, savivaldybės administracijos atstovais, nevyriausybinėmis organizacijomis asmenimis, atsakingais už plano vertinimą, rengimą ir priežiūrą. Jo metu aptariamos iškilusios kliūtys plano įgyvendinimui, laukiamų rezultatų pasiekimui, ieškoma būdų kliūčių šalinimui. Įvertinus atliktus darbus, bus planuojamos socialinės paslaugos 2018 metams.

Pasiektų rezultatų, tikslų ir uždavinių analizė, numatytų vykdyti priemonių efektyvumas

Pasiekti rezultatai, įgyvendinti tikslai ir uždaviniai bus analizuojami ir tikslinami pasitarimuose, bendrų susirinkimų metu, bendradarbiaujant su socialinių paslaugų įstaigų vadovais bei darbuotojais, seniūnijų socialiniais darbuotojais, nevyriausybinių organizacijų atstovais. Bus įvertinti kintantys veiksniai ar susidariusios aplinkybės, turinčios įtakos socialinių paslaugų plano įgyvendinimui.

Vertinant socialinių paslaugų planą bus žiūrima, ar pasiekti laukti rezultatai, ar įgyvendinamos visos priemonės rezultatams pasiekti, ar skirtos numatytos lėšos. Analizuojami veiksniai, kurie gali turėti reikšmės numatytiems rezultatams pasiekti, ir numatomos priemonės neigiamiems veiksniams pašalinti.

Siekiant sėkmingo socialinių paslaugų organizavimo ir teikimo, visos savivaldybėje teikiamos socialinės priežiūros ir socialinės globos paslaugos registruojamos socialinės paramos informacinėje sistemoje (SPIS).

Įvykdytų priemonių efektyvumas bus vertinamas lyginant 2017 m. socialinių paslaugų efektyvumo vertinimo kriterijus su 2016 m. pasiektomis šių kriterijų reikšmėmis.
